

گزارش اقتصادی شاپرک

دی ۱۴۰۱. شماره ۹۱

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۰.....	پیشگفتار
۱۱.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۵.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۶.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۷.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۹.....	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۱-۲- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۱.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۲.....	۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP
۲۵.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ۱۴۰۱
۲۵.....	۲-۱- آمار عملکردی شاپرک
۲۶.....	۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۷.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۸.....	۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۰.....	۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۳.....	۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۸.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۸.....	۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۳۹.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۰.....	۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۵.....	۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۶.....	۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور
۴۸.....	۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور
۴۹.....	۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۵۰.....	۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۴.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۵.....	۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

- ۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی ۶۱
- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۲
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۲
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۹
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۷۰
- ۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۷۰
- ۲-۱-۴- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۳
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۵
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۷۸
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۸۱
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۸۲
- ۲-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری ۸۵
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۸۹
- ۴-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۹۱
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۹۶
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۹۶
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۹۷
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۹۸
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۰۱
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۰۴
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۷
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۰۷
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۸
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۹
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۱۱
- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۳
- ۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۱۶

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۲۳

۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۲۳

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۲۶

۶- جمع‌بندی ۱۲۹

۷- واژه‌نامه ۱۳۸

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مهر ۱۴۰۱..... ۱۷
- شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۱..... ۲۱
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۱..... ۳۰
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۳۲
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۱ و ۱۴۰۰..... ۳۳
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - دی ۱۴۰۱..... ۳۴
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۱..... ۳۵
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر و دی ۱۴۰۱..... ۳۶
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی ۱۴۰۰ و دی ۱۴۰۱..... ۳۷
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی نسبت به آذر ۱۴۰۱..... ۴۱
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی ۱۴۰۱..... ۴۲
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی ۱۴۰۱..... ۴۴
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - دی ۱۴۰۱..... ۴۶
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - دی ۱۴۰۱..... ۴۹
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۱..... ۵۱
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۱..... ۵۲
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۱..... ۵۳
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۵
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - دی ۱۴۰۱..... ۵۷
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - دی ۱۴۰۱..... ۵۹
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - دی ۱۴۰۱..... ۶۳
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۱..... ۶۴
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۱..... ۷۰
- شکل ۲-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۱..... ۷۲
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۴۰۱..... ۷۵
- شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آذر و دی ۱۴۰۱..... ۷۷

- شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها- دی ۱۴۰۱..... ۸۴
- شکل ۴-۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - دی ۱۴۰۱..... ۹۱
- شکل ۴-۷ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۳۹۸ تاکنون..... ۹۳
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۴۰۱..... ۹۷
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۴۰۱..... ۹۸
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - دی ۱۴۰۱..... ۱۰۹
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۴۰۱..... ۱۱۸
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - دی ۱۴۰۱..... ۱۱۹
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - دی ۱۴۰۱..... ۱۲۰
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۴۰۱..... ۱۲۲

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ۱۴۰۱.....	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ۱۴۰۱.....	۱۸
جدول ۳-۱	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۱.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۴۰۰.....	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار-دی ۱۴۰۱.....	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی -دی ۱۴۰۱.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۴۰۱.....	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۱.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - دی ۱۴۰۱.....	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - دی ۱۴۰۱.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۴۳
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- دی ۱۴۰۱.....	۴۷
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۴
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۷
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۱.....	۶۲
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - دی ۱۴۰۱نسبت به ماه گذشته.....	۶۳
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - دی ۱۴۰۱.....	۶۴
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا -دی ۱۳۹۹ و ماه گذشته.....	۶۵
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی.....	۶۶
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۶۷
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۷۱

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۷۴
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۷۶
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۷۹
جدول ۵-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۸۰
جدول ۶-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به تفکیک استان - دی ۱۴۰۱.....	۸۲
جدول ۷-۴ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۸۶
جدول ۸-۴ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۸۸
جدول ۹-۴ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - دی ۱۴۰۱.....	۸۹
جدول ۱۰-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - دی ۱۴۰۱.....	۹۴
جدول ۱-۵ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۱.....	۹۹
جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - دی ۱۴۰۱.....	۱۰۲
جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ۱۴۰۱.....	۱۰۴
جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۱۰۶
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۴۰۱.....	۱۰۸
جدول ۶-۵ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۴۰۱.....	۱۱۰
جدول ۷-۵ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - دی ۱۴۰۱.....	۱۱۲
جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۴۰۱.....	۱۱۴
جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - آذر و دی ۱۴۰۱.....	۱۱۵
جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - دی ۱۴۰۱.....	۱۱۶
جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - دی ۱۴۰۱.....	۱۲۴
جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - دی ۱۴۰۱.....	۱۲۶

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۹۱ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ۱۴۰۱
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۵/۹۱ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۷۹ درصد
▶	سهم ارزشی پرداخت الکترونیک شاپرک به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۱۴/۷۸ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در آذر ماه ۱۴۰۰

آمار عملکردی

▼	تعداد تراکنش های شاپرک	عدد ۳,۲۶۵,۸۵۷,۱۷۶
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۶,۶۷۹,۱۵۴,۹۹۶ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه آذر ۱۴۰۰ نسبت به آبان ۱۴۰۰	۰/۰۳ درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه آذر ۱۴۰۰ نسبت به آبان ۱۴۰۰	-۳/۹۵ درصد
▲	رشد اسمی آذر ۱۴۰۰ نسبت به آذر ۱۳۹۹	۵۹/۳۸ درصد
▲	رشد حقیقی آذر ۱۴۰۰ نسبت به آذر ۱۳۹۹	۱۷/۹۴ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۶/۰۱ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۳/۲۷ درصد
▲	کارتخوان فروشگاهی	۹۰/۷۱ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۸/۶۹ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۳۱ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۸۸/۲۳ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۷/۳۸ درصد
▲	مانده گیری	۴/۳۹ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۲,۰۹۵/۸۳
▲	کارتخوان فروشگاهی	۱,۵۹۱/۴۶
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲۴۱/۴۶
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۲۶۲/۹۱

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۵۲/۸۳
▲	کارتخوان فروشگاهی	۴۷/۹۲
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۷۳
▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۱۸

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	عدد ۱,۹۲۱,۵۵۵ استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	عدد ۱۸,۵۴۲ استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	عدد ۰/۱۹۳ استان یزد
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	عدد ۶۷/۲۹ استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۶۷۸/۳۴
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۱۹/۴۲ درصد به پرداخت ملت	۱۹/۴۷ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۲۰/۸۳ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۲۷ درصد بانک ملت

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۴۲/۲۷ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۷۳ درصد بانک آینده
ابزار پذیرش موبایلی	۴۰/۴۵ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۴۲/۸۸ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۱۸/۷۳ درصد به پرداخت ملت	۱۹/۶۸ درصد بانک ملت

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۳۴/۵۷ درصد آسان پرداخت پرشین	۲۱/۳۰ درصد بانک ملی ایران
ابزار پذیرش موبایلی	۲۵/۵۲ درصد به پرداخت ملت	۳۹/۳۱ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۰/۸۰ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۷۷ درصد بانک ملت

شاخص هر فیندال-هیترمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۱۴۹	۱,۲۴۳
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۹۲۳	۲,۵۷۷
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۵۳	۹۴۱

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملت	۱۷/۲۰ درصد
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	۶۰/۳۴ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۲/۷۷ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۲/۵۱ درصد
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۹ درصد

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۰/۷۹ درصد
خطای شاپرکی	۰/۱۵ درصد
خطای صادرکنندگی	۱۲/۹۳ درصد
خطای کاربری	۸۵/۷۲ درصد
خطای کسب و کار	۰/۴۱ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۹۳ درصد
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۹ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	۰/۱۷ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۴۴/۰۲ درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در آذر ماه ۱۴۰۰

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سامان	۱/۶۷۸
کمترین میزان شاخص	سایان کارت	۰/۲۴۲

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۱/۶۹۹ درصد
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۲۱ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	سایان کارت	۵۳/۷۸ درصد
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۲۳ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا مهر ۱۴۰۱) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ۱۴۰۱

ماه	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
آبان ۱۴۰۰	۴۳,۱۵۹,۰۰۰	۶,۶۷۷,۰۱۹	۱۵/۴۷٪
آذر ۱۴۰۰	۴۴,۲۶۹,۹۰۰	۶,۶۷۹,۱۵۵	۱۵/۰۹٪
دی ۱۴۰۰	۴۵,۰۱۴,۶۰۰	۶,۲۶۷,۴۶۶	۱۳/۹۲٪
بهمن ۱۴۰۰	۴۶,۲۴۰,۳۰۰	۶,۳۶۱,۱۸۹	۱۳/۷۶٪
اسفند ۱۴۰۰	۴۸,۳۲۴,۴۰۰	۷,۴۳۹,۵۱۱	۱۵/۳۹٪
فروردین ۱۴۰۱	۴۸,۲۳۲,۹۰۰	۵,۴۳۸,۷۹۳	۱۱/۲۸٪
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۶,۶۷۷,۰۷۴	۱۳/۵۱٪
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۷,۲۵۱,۳۶۶	۱۴/۲۰٪
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۶,۸۵۷,۲۷۶	۱۳/۰۶٪
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۶,۷۶۲,۳۵۳	۱۲/۵۲٪
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۷,۲۰۶,۰۶۷	۱۲/۸۸٪
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۷,۰۵۱,۵۸۸	۱۲/۴۲٪

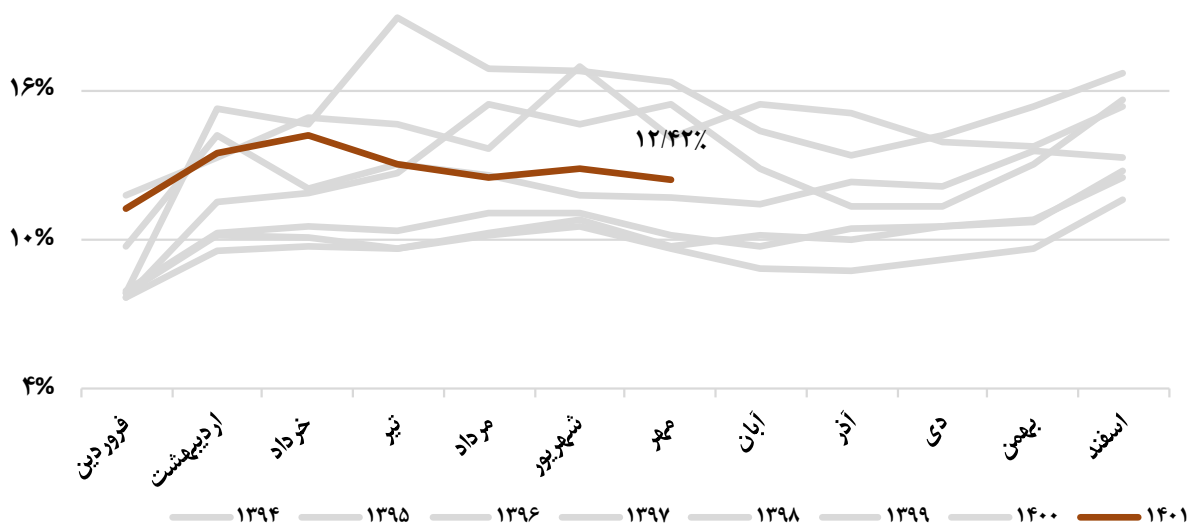
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در مهر ۱۴۰۱ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۲/۴۲ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه شهریور ۱۴۰۱، کاهش ۰/۴۶ درصدی داشته است.

در مهر ۱۴۰۱، ارزش تراکنش‌های شاپرک کاهش ۲/۱۴ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۴۷ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه شهریور ۱۴۰۱ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا مهر ۱۴۰۱ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت مهر ۱۴۰۱ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مهر ۱۴۰۱

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ۱۴۰۱

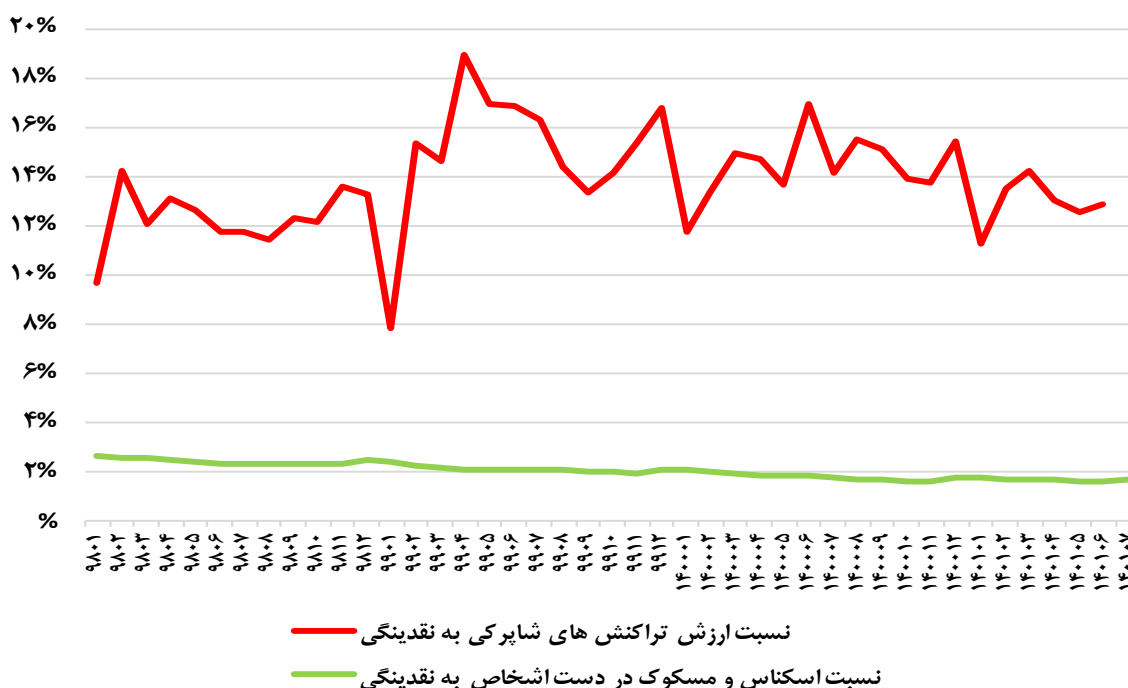
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
آبان ۱۴۰۰	۴۳,۱۵۹,۰۰۰	۷۳۸,۶۰۰	۱/۷۱٪
آذر ۱۴۰۰	۴۴,۲۶۹,۹۰۰	۷۳۸,۸۰۰	۱/۶۷٪
دی ۱۴۰۰	۴۵,۰۱۴,۶۰۰	۷۳۷,۱۰۰	۱/۶۴٪
بهمن ۱۴۰۰	۴۶,۲۴۰,۳۰۰	۷۵۲,۱۰۰	۱/۶۳٪
اسفند ۱۴۰۰	۴۸,۳۲۴,۴۰۰	۸۶۴,۳۰۰	۱/۷۹٪
فروردین ۱۴۰۱	۴۸,۲۳۲,۹۰۰	۸۴۸,۷۰۰	۱/۷۶٪
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۸۵۵,۱۰۰	۱/۷۳٪
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۸۶۰,۷۰۰	۱/۶۹٪
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۸۸۵,۰۰۰	۱/۶۹٪
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۸۸۹,۹۰۰	۱/۶۵٪
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۹۱۸,۲۰۰	۱/۶۴٪
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۹۵۶,۲۰۰	۱/۶۸٪

در مهر ۱۴۰۱، ۱/۶۸ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در شهریور ۱۴۰۱ افزایش ۰/۰۴ درصدی را تجربه نموده است. در مهر ۱۴۰۱ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۴۷ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۴/۱۴ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا مهر ۱۴۰۱) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۲/۴۲ درصد در مهر ۱۴۰۱ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۱/۶۸ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۹ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش

یابد. کاهش این نسبت در مهر ۱۴۰۱ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

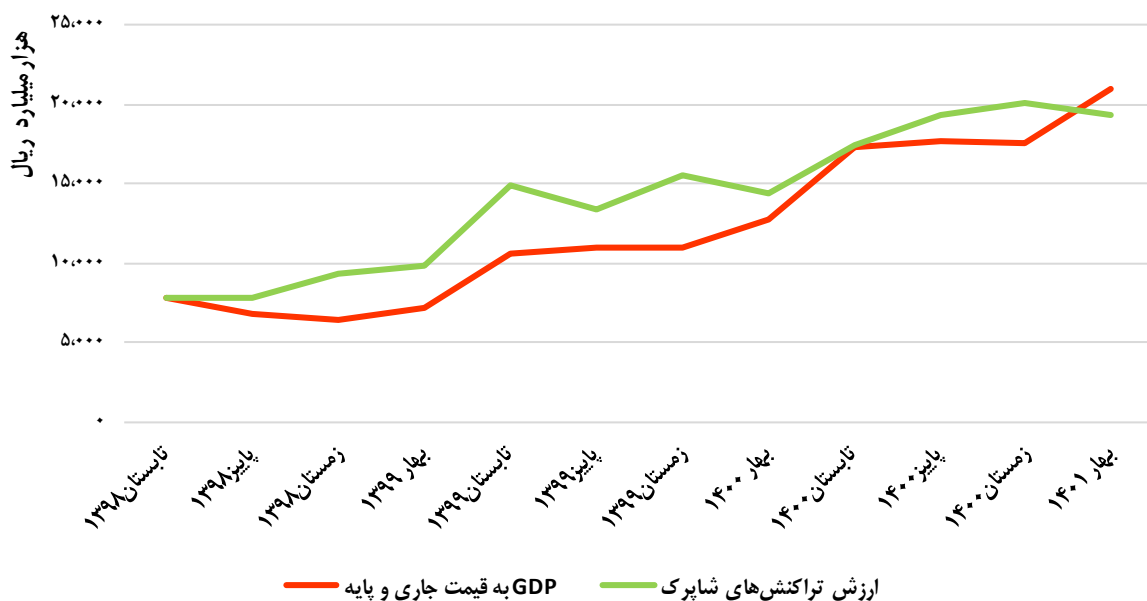
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۳-۱ روند تولید ناخالص داخلی ۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۱ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۱

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۴۰۱ می‌باشد.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۱

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)
تابستان ۱۳۹۸	۷,۷۳۵,۰۰۰	۷,۷۶۸,۱۸۶
پاییز ۱۳۹۸	۶,۷۳۰,۰۰۰	۷,۸۴۸,۴۳۹
زمستان ۱۳۹۸	۶,۳۶۸,۰۰۰	۹,۳۳۷,۷۳۷
بهار ۱۳۹۹	۷,۱۸۱,۰۰۰	۹,۸۴۲,۳۷۶
تابستان ۱۳۹۹	۱۰,۵۹۲,۰۰۰	۱۴,۸۴۳,۴۱۸
پاییز ۱۳۹۹	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	۱۳,۴۰۹,۵۵۵
زمستان ۱۳۹۹	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	۱۵,۴۷۵,۸۳۴
بهار ۱۴۰۰	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	۱۴,۴۳۴,۷۹۴
تابستان ۱۴۰۰	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	۱۷,۴۴۶,۲۲۶
پاییز ۱۴۰۰	۱۷,۶۳۳,۰۰۰	۱۹,۳۲۵,۰۴۱
زمستان ۱۴۰۰	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	۲۰,۰۶۸,۱۶۶
بهار ۱۴۰۱	۲۱,۰۳۰,۷۰۶	۱۹,۳۶۷,۲۳۳

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۴۰۱ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

شاخص‌های عملکردی شاپرک

در دی ۱۴۰۱

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ۱۴۰۱

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در دی ماه ۱۴۰۱ بالغ بر ۳,۶۵۶ میلیون تراکنش با ارزش ۸,۴۴۹ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به آذر ماه رشد ۲/۹۸- درصدی در تعداد و ۱/۳۸ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در دی ماه ۱۴۰۱ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۷۶۷,۷۷۴,۷۴۳	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	-۲/۹۸٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۸,۳۳۴,۰۴۷,۳۵۹	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۴	۱/۳۸٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در دی ۱۴۰۱ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۴۰۰

نوع	دی ۱۴۰۰	دی ۱۴۰۱	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۰۹۴,۹۹۴,۷۹۳	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	۱۸/۱۱٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۶,۲۶۷,۴۶۵,۹۲۹	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۴	۳۴/۸۱٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های دی ۱۴۰۱ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۰ از نظر تعدادی ۱۸/۱۱٪ و از نظر ریالی ۳۴/۸۱٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۸,۳۳۴,۰۴۷,۳۵۹/۰۶	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۳/۸۵	۱/۳۸٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۴,۸۰۲,۹۲۶/۰۴	۱۴,۳۸۴,۲۵۹/۶۹	-۲/۸۳٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۵۶۳	۵۸۷/۴	۴/۳۳٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته با رشد ۱/۳۸ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در رشد ۲/۸۳- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	دی ۱۴۰۰	دی ۱۴۰۱	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۶,۲۶۷,۴۶۵,۹۲۹/۰۵	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۳/۸۵	۳۴/۸۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۶,۱۴۴,۹۴۰/۵۷	۱۴,۳۸۴,۲۵۹/۶۹	-۱۰/۹۱٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۳۸۸/۲	۵۸۷/۴	۵۱/۳۱٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۳۴/۸۱ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۰/۹۱- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳ عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۴۰۱ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	دی ۱۴۰۱	آذر ۱۴۰۱	
۱۴/۳۵٪	۷۶۵,۳۹۱	۶۶۹,۳۴۳	ابزار پذیرش اینترنتی
-۰/۲۷٪	۱۲۴,۹۳۷	۱۲۵,۲۷۱	ابزار پذیرش موبایلی
۰/۵۹٪	۹,۴۳۷,۴۴۴	۹,۳۸۱,۸۸۸	کارتخوان فروشگاهی
۱/۴۹٪	۱۰,۳۲۷,۷۷۲	۱۰,۱۷۶,۵۰۲	مجموع ابزارها

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به آذر ماه رشد ۱/۴۹ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۰/۵۹ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در دی ۱۴۰۱ نسبت به آذر ماه رشد ۱۴/۳۵ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با کاهش ۰/۲۷ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

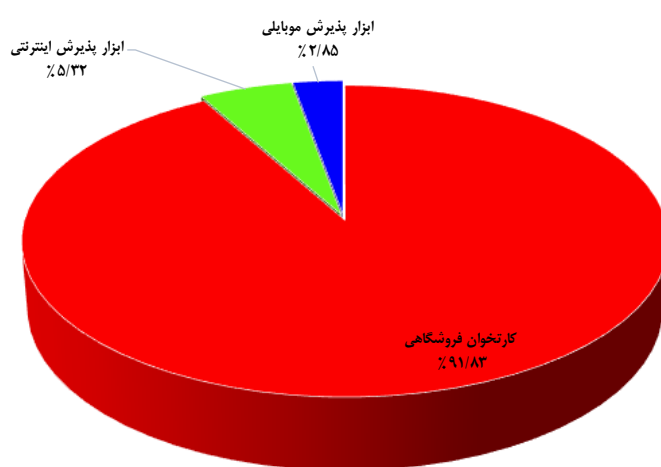
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار-دی ۱۴۰۱

دی ۱۴۰۱		آذر ۱۴۰۱		ابزار پذیرش
سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	
۷/۴۱٪	۷۶۵,۳۹۱	۶/۵۸٪	۶۶۹,۳۴۳	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۲۱٪	۱۲۴,۹۳۷	۱/۲۳٪	۱۲۵,۲۷۱	ابزار پذیرش موبایلی
۹۱/۳۸٪	۹,۴۳۷,۴۴۴	۹۲/۱۹٪	۹,۳۸۱,۸۸۸	کارتخوان فروشگاهی
۱۰۰/۰۰٪	۱۰,۳۲۷,۷۷۲	۱۰۰/۰۰٪	۱۰,۱۷۶,۵۰۲	مجموع ابزارها

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۹۱/۸۳ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۱

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۶۵,۳۹۱	۱۹۴,۵۵۱,۴۵۵	۲۵۴
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۴,۹۳۷	۱۰۴,۱۶۰,۶۴۱	۸۳۴
کارتخوان فروشگاهی	۹,۴۳۷,۴۴۴	۳,۳۵۶,۹۰۹,۰۴۷	۳۵۶
مجموع ابزارها	۱۰,۳۲۷,۷۷۲	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	۳۵۴

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در دی ۱۴۰۱، ۳۵۴ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۱۶/۲۸ واحدی (۴/۴۰- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین میزان تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در دی ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۹/۸۸- درصدی از ۲۸۲ تراکنش در آذر ۱۴۰۱ به ۲۵۴ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۳۴ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۳۵/۳۰ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۱۵/۱۲ واحد کاهش نسبت به آذر ۱۴۰۱ به ۳۵۶ عدد در دی ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۶۵,۳۹۱	۱,۲۳۶,۶۳۷,۸۲۲	۱,۶۱۵/۶۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۴,۹۳۷	۱۴,۵۸۶,۶۸۰	۱۱۶/۷۵
کارتخوان فروشگاهی	۹,۴۳۷,۴۴۴	۷,۱۹۸,۰۸۹,۶۴۲	۷۶۲/۷۲
مجموع ابزارها	۱۰,۳۲۷,۷۷۲	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۴	۸۱۸/۱۲

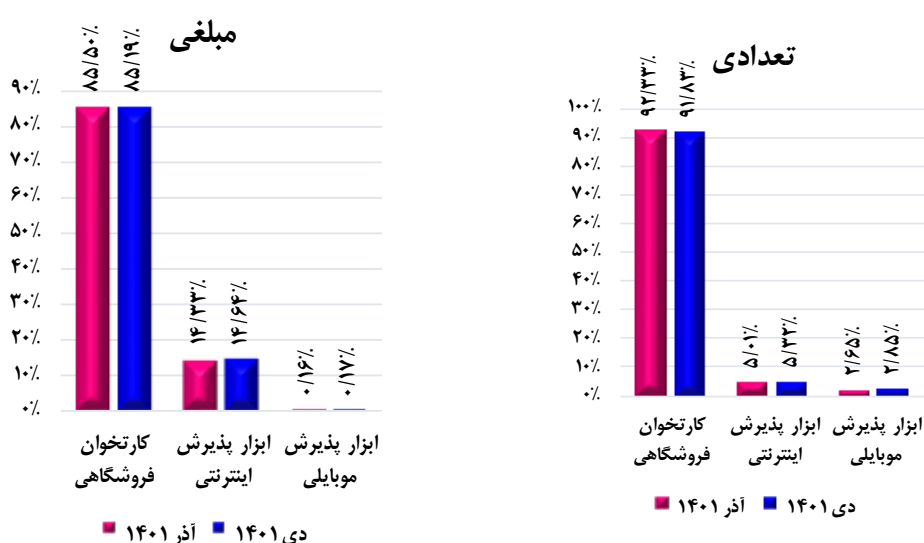
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در دی ۱۴۰۱ ماه با کاهش ۱۶۸/۷۴ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱,۶۱۵/۶۹ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۷/۰۶ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۱۶/۷۵ میلیون ریال به ازای هر ابزار در دی ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۸-۲ برابر با ۷۶۲/۷۲ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۳/۱۸ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاهی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۹۴,۵۵۱,۴۵۵	۱,۲۳۶,۶۳۷,۸۲۲	۶/۳۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۱۶۰,۶۴۱	۱۴,۵۸۶,۶۸۰	۰/۱۴
کارتخوان فروشگاهی	۳,۳۵۶,۹۰۹,۰۴۷	۷,۱۹۸,۰۸۹,۶۴۲	۲/۱۴
مجموع ابزارها	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۴	۲/۳۱

اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

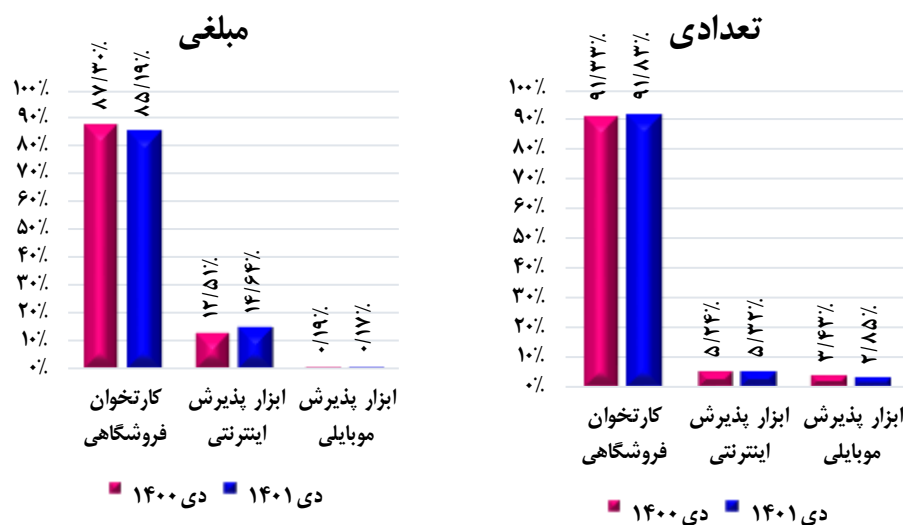

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی در دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۵۱/۰٪ و ۳۱/۰٪ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ

تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۳۱ و ۰/۳۰ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب افزایش ۰/۱۹ و ۰/۰۸ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۳ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای دی ۱۴۰۱ و مقایسه آن با دی ۱۴۰۰ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۱ و دی ۱۴۰۰

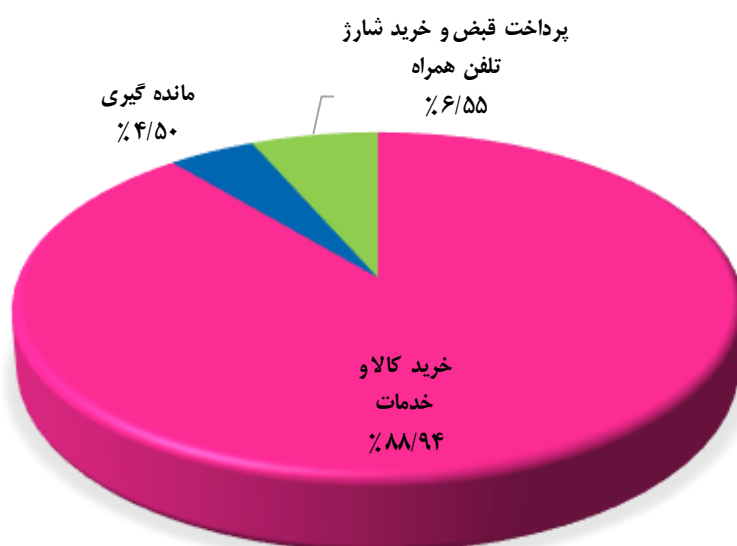
همانگونه که در شکل ۲-۳ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در دی ماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با افزایش ۰/۵۰ و کاهش ۲/۱۱ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۰۸ و ۲/۱۳ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۵۸ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۱۶ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

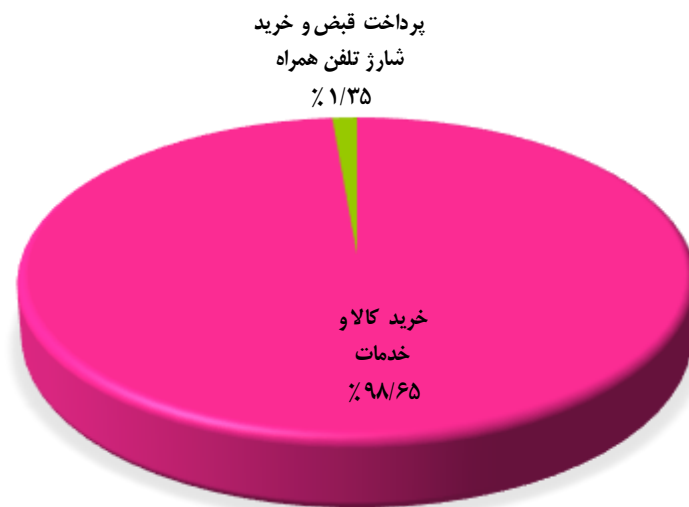
در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۴-۲ مبین آن است که در دی ۱۴۰۱، ۸۸/۹۴ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۴۶- درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۵۰ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

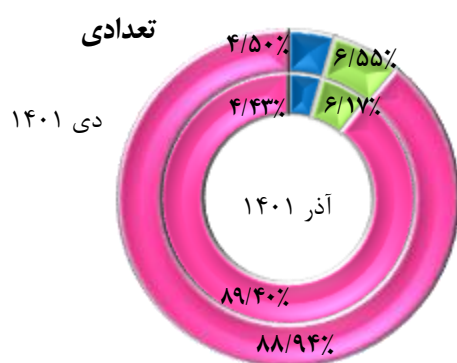
شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - دی ۱۴۰۱

شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۸/۶۵ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه دی ۱۴۰۱ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

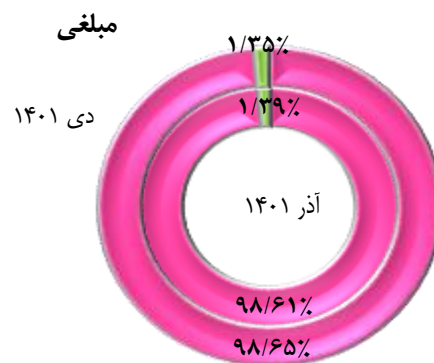

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش ها - دی ۱۴۰۱

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

مانده گیری
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
خرید کالا و خدمات

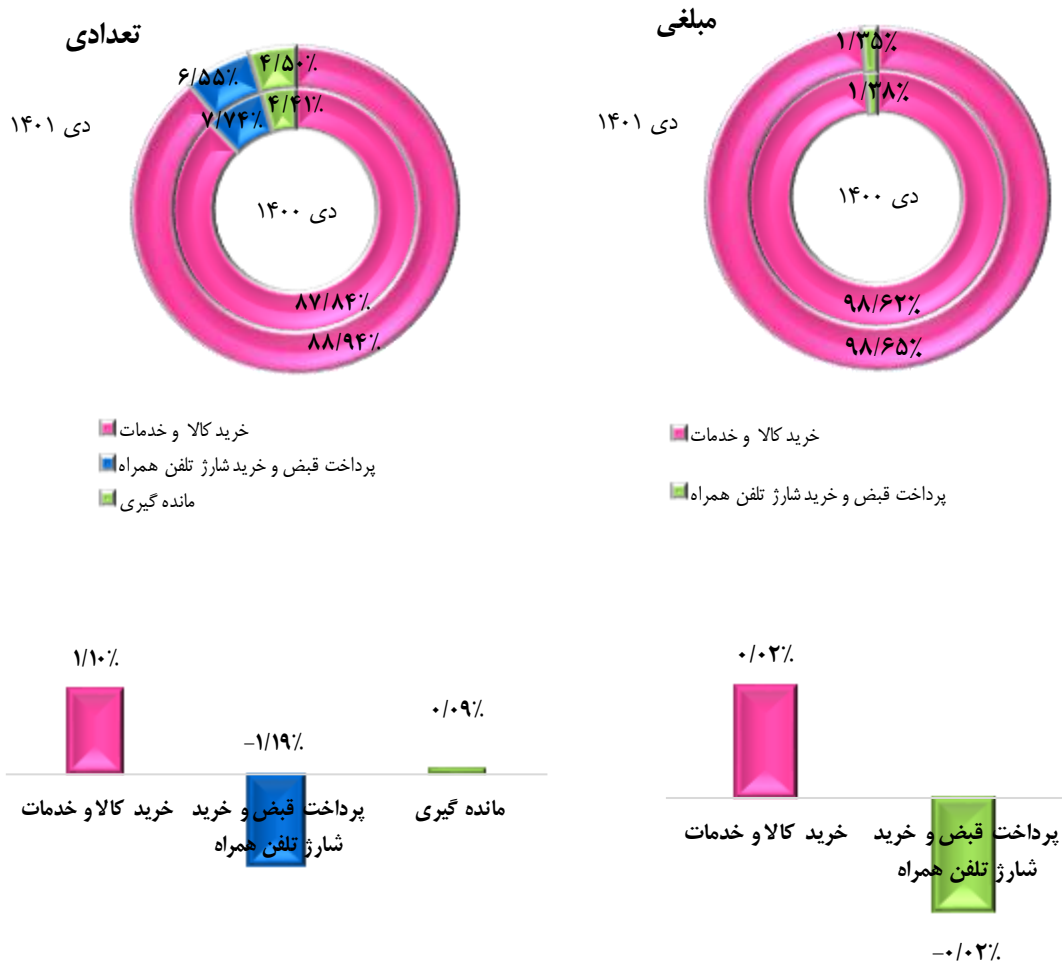
خرید کالا و خدمات
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر و دی ۱۴۰۱

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمت "خرید کالا و خدمات" با کاهش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" از کل تراکنش‌ها با افزایش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۴۶ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۳۸ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۰۷ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در دی ماه با افزایش ۰/۰۴ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۲-۷ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی دی ۱۴۰۰ بررسی شده است.

شکل ۲-۷ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی ۱۴۰۰ و دی ۱۴۰۱

بر اساس شکل ۲-۷ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۱/۱۰ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در دی ۱۴۰۱ نسبت به دی ۱۴۰۰، سهم مبلغی آن به میزان ۰/۰۲ درصد افزایش داشته است. تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۱/۱۹ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۰۹ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۳۹۷/۵۷ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۵۲۶/۵۵ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۲۰/۲۱ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۲۳/۸۱ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - دی ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۶۵,۳۹۱	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۲۳/۸۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۴,۹۳۷		۲۰/۲۱
کارتخوان فروشگاهی	۹,۴۳۷,۴۴۴		۱,۵۲۶/۵۵
کل ابزارها	۱۰,۳۲۷,۷۷۲		۱,۶۷۰/۵۷

در دی ۱۴۰۱ بیش از ۱,۶۷۰ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۵۲۷ ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۲۴ و ۲۰ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در دی ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - دی ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۹۴,۵۵۱,۴۵۵	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۱۵
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۱۶۰,۶۴۱		۱/۶۸
کارتخوان فروشگاهی	۳,۳۵۶,۹۰۹,۰۴۷		۵۴/۳۰
کل ابزارها	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳		۵۹/۱۳

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در دی ماه سال جاری ۵۹/۱۳ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۵۴/۳۰ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

هر استان

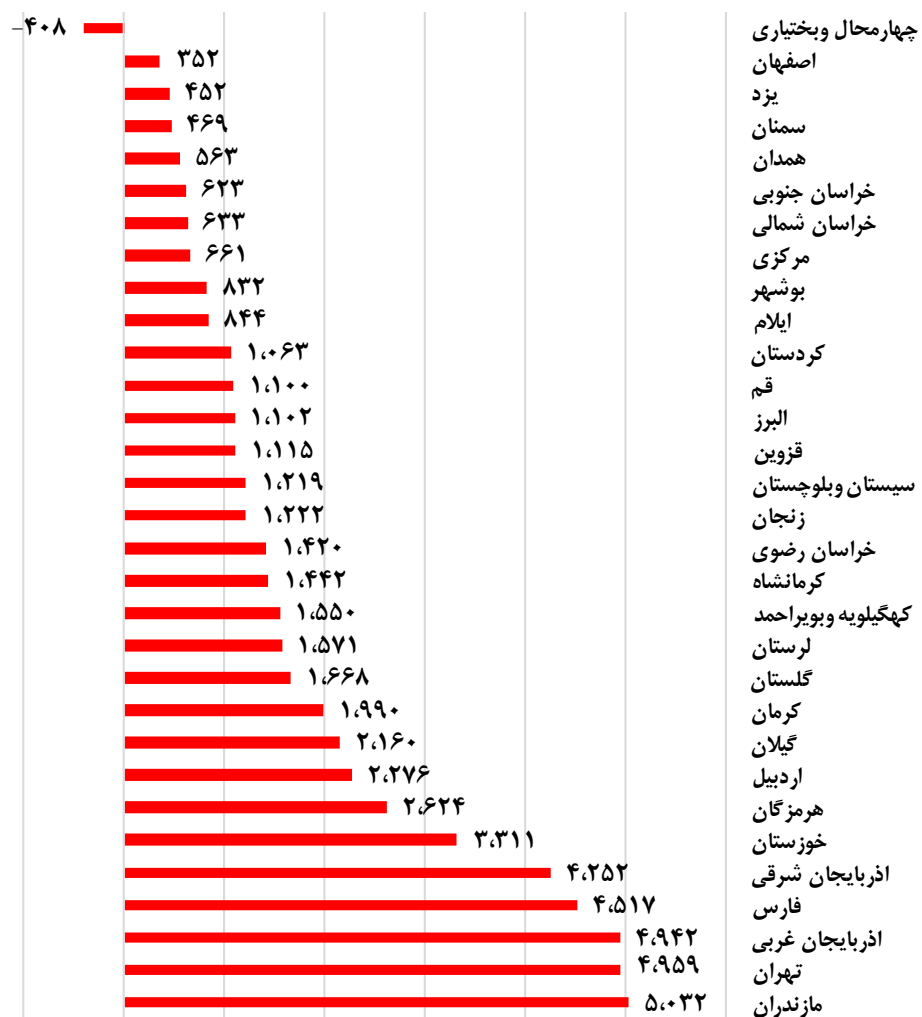
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - آذر و دی ۱۴۰۱

نام استان	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۶۱۱,۱۴۵	۱,۶۱۶,۱۰۴	۴,۹۵۹	۰/۳۱٪
خراسان رضوی	۷۱۷,۴۲۹	۷۱۸,۸۴۹	۱,۴۲۰	۰/۲۰٪
فارس	۶۱۸,۳۲۷	۶۲۲,۸۴۴	۴,۵۱۷	۰/۷۳٪
اصفهان	۶۰۳,۸۷۸	۶۰۴,۲۳۰	۳۵۲	۰/۰۶٪
خوزستان	۵۱۶,۵۷۶	۵۱۹,۸۸۷	۳,۳۱۱	۰/۶۴٪

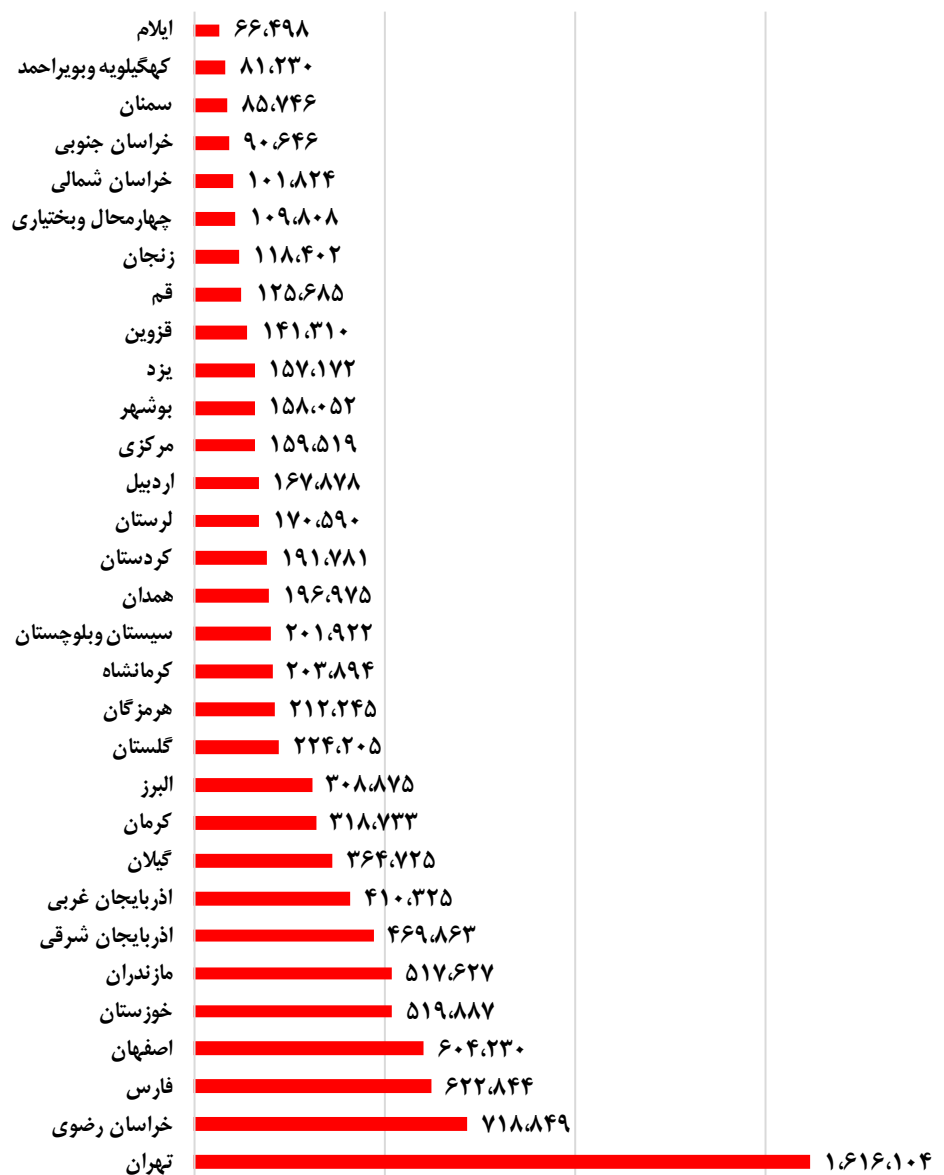
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در دی ۱۴۰۱ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در دی ۱۴۰۱ نسبت به آذر ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - دی نسبت به آذر ۱۴۰۱

در دی ۱۴۰۱ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال با ۵,۰۳۲ افزایش متعلق به استان مازندران می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی ۱۴۰۱

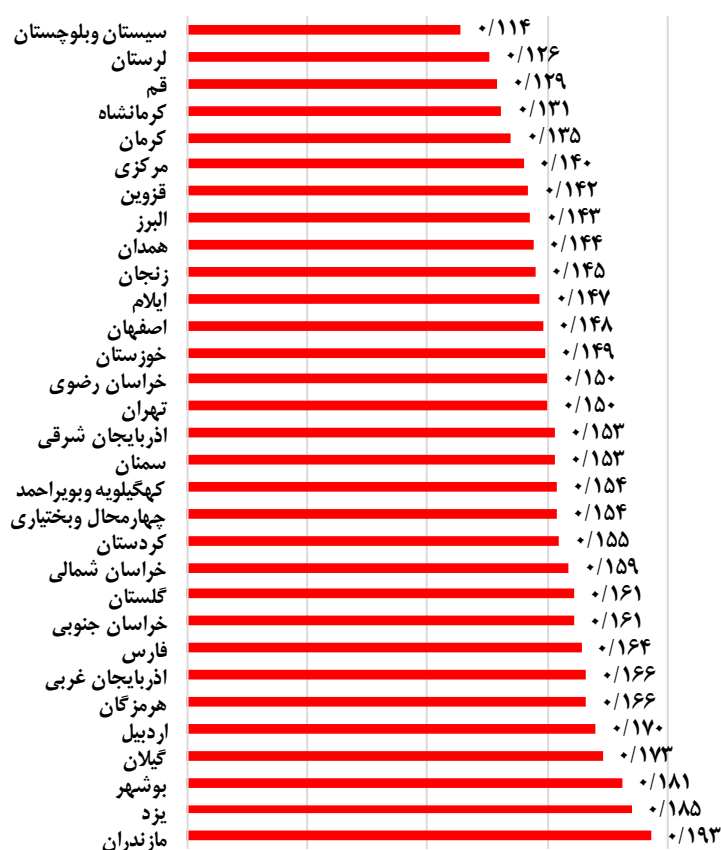
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر و دی ۱۴۰۱

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۸۵	۰/۱۸۵	۰/۲۹٪
مازندران	۰/۱۹۱	۰/۱۹۳	۰/۹۸٪
بوشهر	۰/۱۸۰	۰/۱۸۱	۰/۵۳٪
تهران	۰/۱۵۰	۰/۱۵۰	۰/۳۱٪
هرمزگان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۶	۱/۲۵٪
گیلان	۰/۱۷۲	۰/۱۷۳	۰/۶۰٪
فارس	۰/۱۶۳	۰/۱۶۴	۰/۷۳٪
اردبیل	۰/۱۶۸	۰/۱۷۰	۱/۳۷٪
سمنان	۰/۱۵۲	۰/۱۵۳	۰/۵۵٪
اصفهان	۰/۱۴۸	۰/۱۴۸	۰/۰۶٪
البرز	۰/۱۴۲	۰/۱۴۳	۰/۳۶٪
آذربایجان غربی	۰/۱۶۴	۰/۱۶۶	۱/۲۲٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۵۴	۰/۱۵۴	-۰/۳۷٪
خراسان جنوبی	۰/۱۶۰	۰/۱۶۱	۰/۶۹٪
گلستان	۰/۱۶۰	۰/۱۶۱	۰/۷۵٪
خراسان رضوی	۰/۱۴۹	۰/۱۵۰	۰/۲۰٪
خوزستان	۰/۱۴۸	۰/۱۴۹	۰/۶۴٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۵۲	۰/۱۵۳	۰/۹۱٪
خراسان شمالی	۰/۱۵۸	۰/۱۵۹	۰/۶۳٪
ایلام	۰/۱۴۵	۰/۱۴۷	۱/۲۹٪
قزوین	۰/۱۴۱	۰/۱۴۲	۰/۸۰٪
کردستان	۰/۱۵۴	۰/۱۵۵	۰/۵۶٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۵۱	۰/۱۵۴	۱/۹۵٪
همدان	۰/۱۴۴	۰/۱۴۴	۰/۲۹٪
مرکزی	۰/۱۴۰	۰/۱۴۰	۰/۴۲٪
زنجان	۰/۱۴۳	۰/۱۴۵	۱/۰۴٪
قم	۰/۱۲۸	۰/۱۲۹	۰/۸۸٪
کرمانشاه	۰/۱۳۰	۰/۱۳۱	۰/۷۱٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	درصد تغییرات
کرمان	۰/۱۳۴	۰/۱۳۵	۰/۶۳٪
لرستان	۰/۱۲۵	۰/۱۲۶	۰/۹۳٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۱۴	۰/۱۱۴	۰/۶۱٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی ۱۴۰۱

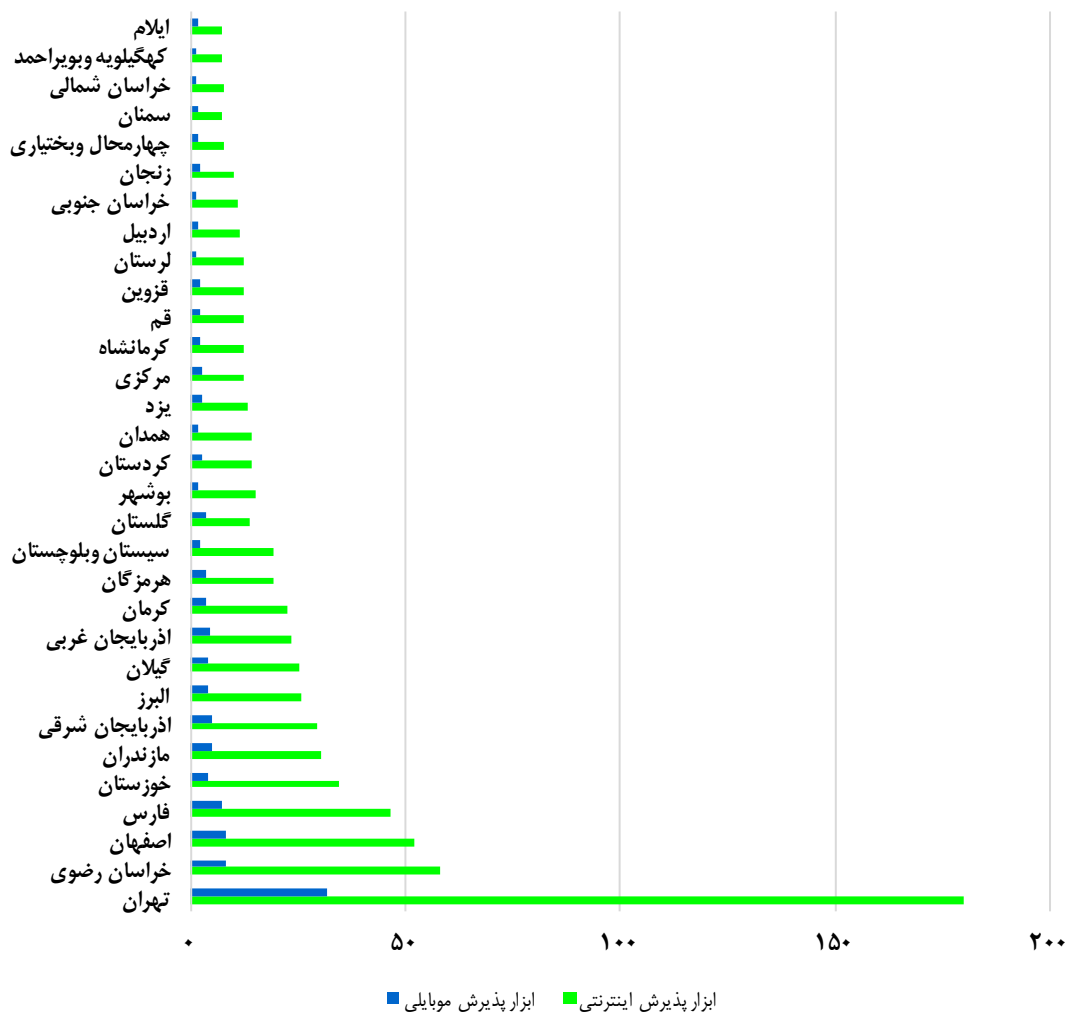
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های مازندران، یزد و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در دی ۱۴۰۱، تعداد سرانه

ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۵۳۷ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۵۳۷ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - دی ۱۴۰۱

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه جدول ۲-۱۴ عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه دی و آذر ۱۴۰۱ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

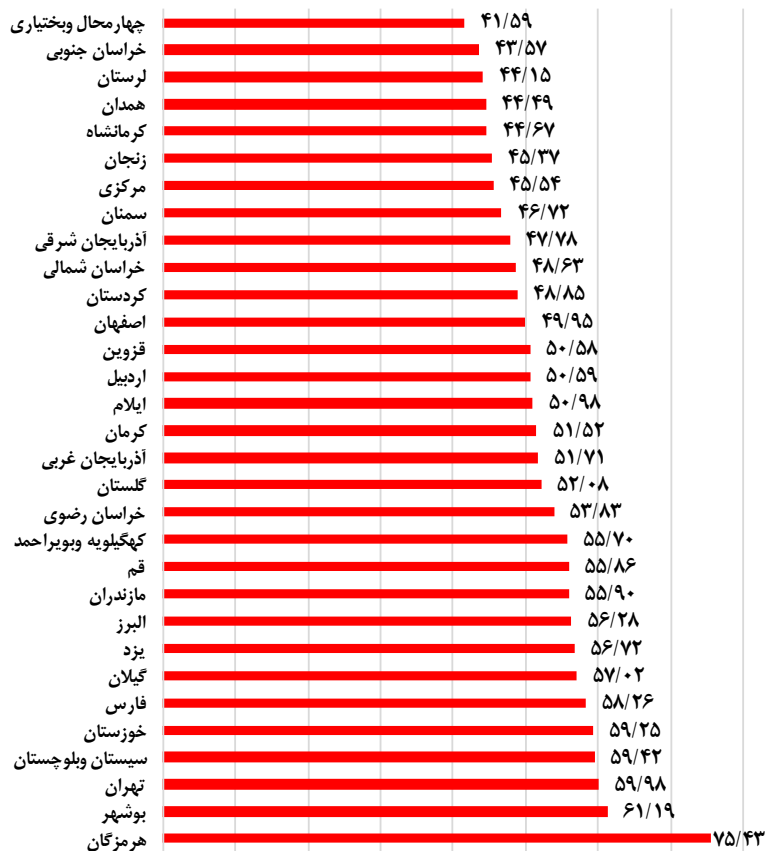
جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- دی ۱۴۰۱

استان	تعداد تراکنش		درصد تغییرات	مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱		آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	
یزد	۵۱,۱۹۰,۹۸۶	۴۸,۲۷۸,۰۳۳	-۵/۶۹٪	۱۰۳,۲۲۸,۲۲۰	۱۰۱,۷۱۶,۹۲۵	-۱/۴۶٪
مازندران	۱۵۱,۲۹۰,۵۲۵	۱۵۰,۵۹۰,۷۹۷	-۰/۴۶٪	۳۵۶,۶۸۲,۸۶۶	۳۷۷,۴۰۷,۰۳۲	۵/۸۱٪
بوشهر	۵۵,۳۷۳,۲۶۸	۵۳,۵۴۸,۴۶۰	-۳/۳۰٪	۱۱۳,۳۴۴,۰۷۰	۱۱۵,۴۶۹,۴۹۵	۱/۸۸٪
تهران	۹۳۱,۰۶۱,۹۷۰	۹۱۸,۶۵۷,۰۰۹	-۱/۳۳٪	۲,۸۳۱,۶۶۸,۰۶۷	۲,۸۷۷,۱۲۴,۲۱۳	۱/۶۱٪
هرمزگان	۱۰۶,۹۹۸,۰۴۹	۱۰۹,۱۱۱,۰۱۳	۱/۹۷٪	۱۹۶,۶۲۶,۴۹۳	۲۱۵,۴۸۰,۲۱۳	۹/۵۹٪
گیلان	۱۱۸,۶۸۸,۲۶۹	۱۲۱,۰۸۱,۵۲۴	۲/۰۲٪	۲۳۴,۰۰۰,۴۶۸	۲۴۵,۰۰۰,۳۶۹	۴/۷۰٪
فارس	۲۲۹,۲۵۲,۴۷۷	۲۲۲,۴۱۱,۶۸۰	-۲/۹۸٪	۴۵۸,۱۷۸,۹۱۷	۴۵۸,۸۲۹,۸۸۳	-۰/۱٪
اردبیل	۵۳,۱۰۷,۰۰۶	۵۰,۴۳۱,۰۵۴	-۵/۰۴٪	۹۷,۰۰۰,۸۲۱	۹۵,۷۰۵,۹۵۸	-۱/۳۳٪
سمنان	۲۷,۹۰۱,۴۴۸	۲۶,۳۲۵,۵۷۶	-۵/۶۵٪	۴۷,۴۵۳,۱۲۶	۴۷,۰۱۲,۵۳۳	-۰/۹۳٪
اصفهان	۲۱۶,۸۶۶,۳۵۶	۲۰۵,۲۸۴,۶۹۵	-۵/۳۴٪	۴۶۱,۳۹۶,۸۱۱	۴۵۵,۰۵۱,۳۳۶	-۱/۳۸٪
البرز	۱۲۷,۴۹۵,۹۷۷	۱۲۲,۷۰۳,۰۳۸	-۳/۷۶٪	۲۵۲,۸۹۰,۵۶۴	۲۵۴,۳۵۲,۷۲۲	-۰/۵۸٪
آذربایجان غربی	۱۳۰,۵۰۷,۰۲۲	۱۲۸,۳۴۲,۵۶۶	-۱/۶۶٪	۲۸۲,۹۳۹,۴۱۱	۲۹۶,۷۳۰,۸۹۲	۴/۸۷٪
چهارمحال و بختیاری	۳۲,۹۳۹,۵۵۰	۲۹,۷۷۷,۷۲۴	-۹/۶۰٪	۵۷,۸۸۶,۳۹۱	۵۳,۴۶۶,۶۵۸	-۷/۶۴٪
خراسان جنوبی	۲۶,۱۴۰,۸۱۳	۲۴,۶۵۱,۵۰۳	-۵/۷۰٪	۴۱,۸۷۳,۵۳۵	۴۱,۵۴۶,۳۵۶	-۰/۷۸٪
گلستان	۷۳,۶۰۶,۵۴۸	۷۲,۹۰۷,۷۵۹	-۰/۹۵٪	۱۲۹,۳۷۹,۶۷۶	۱۳۲,۸۹۴,۲۰۷	۲/۷۲٪
خراسان رضوی	۲۷۵,۲۲۸,۸۰۹	۲۵۹,۷۴۸,۵۴۵	-۵/۶۲٪	۵۲۴,۱۹۱,۸۳۰	۵۱۴,۰۱۴,۴۸۴	-۱/۹۴٪
خوزستان	۲۱۵,۳۱۳,۰۸۹	۲۰۷,۳۴۶,۰۰۷	-۳/۷۰٪	۳۹۸,۴۶۳,۸۸۴	۳۹۵,۶۵۸,۱۶۱	-۰/۷۰٪
آذربایجان شرقی	۱۵۳,۳۵۴,۴۳۶	۱۴۷,۶۰۹,۵۱۹	-۳/۷۵٪	۳۱۹,۸۴۸,۲۱۹	۳۲۰,۸۱۳,۳۸۵	-۰/۳۰٪
خراسان شمالی	۳۳,۰۷۶,۵۲۶	۳۱,۱۷۷,۶۴۸	-۵/۷۴٪	۵۱,۸۰۹,۴۸۱	۵۰,۶۵۲,۳۱۲	-۲/۲۳٪
ایلام	۲۳,۶۵۱,۴۲۲	۲۳,۱۳۳,۸۶۱	-۲/۱۹٪	۳۷,۴۵۷,۸۰۵	۳۷,۶۶۲,۶۱۹	-۰/۵۵٪
قزوین	۵۳,۷۸۷,۱۸۶	۵۰,۶۰۲,۷۲۸	-۵/۹۲٪	۹۵,۷۰۵,۵۹۶	۹۱,۸۶۴,۳۲۶	-۴/۰۱٪
کردستان	۶۱,۸۶۲,۷۳۵	۶۰,۷۳۹,۸۵۰	-۱/۸۲٪	۱۲۰,۲۴۱,۷۲۱	۱۲۳,۶۲۵,۲۰۶	۲/۸۱٪
کهگیلویه و بویراحمد	۳۰,۷۱۹,۰۹۸	۲۹,۵۱۰,۴۷۲	-۳/۹۳٪	۴۱,۳۰۴,۴۸۶	۴۰,۰۴۱,۵۰۳	-۳/۰۶٪
همدان	۶۷,۰۱۲,۹۲۲	۶۱,۰۲۹,۵۹۳	-۸/۹۳٪	۱۲۱,۲۱۵,۶۴۵	۱۱۱,۹۶۸,۷۴۷	-۷/۶۳٪
مرکزی	۵۵,۶۶۶,۱۳۷	۵۱,۸۷۱,۶۳۸	-۶/۸۲٪	۹۹,۷۴۱,۰۶۶	۹۶,۹۳۷,۴۳۹	-۲/۸۱٪
زنجان	۴۰,۴۳۴,۱۰۰	۳۷,۷۸۰,۰۰۶	-۶/۵۶٪	۷۲,۲۱۳,۸۵۹	۶۷,۳۳۸,۹۸۲	-۶/۷۵٪
قم	۵۷,۵۴۸,۶۵۳	۵۵,۲۹۸,۶۳۳	-۳/۹۱٪	۱۱۰,۷۵۷,۷۵۴	۱۱۳,۵۳۵,۷۵۱	۲/۵۱٪
کرمانشاه	۷۳,۰۱۳,۵۴۲	۶۹,۴۲۳,۵۳۸	-۴/۹۲٪	۱۴۱,۳۶۱,۶۴۷	۱۳۹,۴۴۹,۳۶۸	-۱/۳۵٪
کرمان	۱۲۶,۶۵۴,۴۶۹	۱۲۱,۵۴۵,۴۵۷	-۴/۰۳٪	۲۴۲,۶۱۶,۳۱۰	۲۸۳,۸۹۲,۲۱۲	۱۷/۰۱٪

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	دی ۱۴۰۱	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	آذر ۱۴۰۱	
لرستان	۵۹,۷۶۵,۸۵۲	۶۳,۲۶۲,۸۷۴	۱۰۳,۴۹۸,۸۰۶	۱۰۰,۳۸۹,۹۷۶	-۵/۵۳٪
سیستان و بلوچستان	۱۰۴,۹۳۵,۳۶۵	۱۰۴,۷۶۸,۴۸۱	۱۸۸,۴۶۹,۸۰۸	۱۹۳,۶۸۰,۸۷۹	۲/۷۶٪

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای دی ۱۴۰۱ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - دی ۱۴۰۱

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و تهران در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی و لرستان کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در دی ۱۴۰۱ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در دی ۱۴۰۱ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

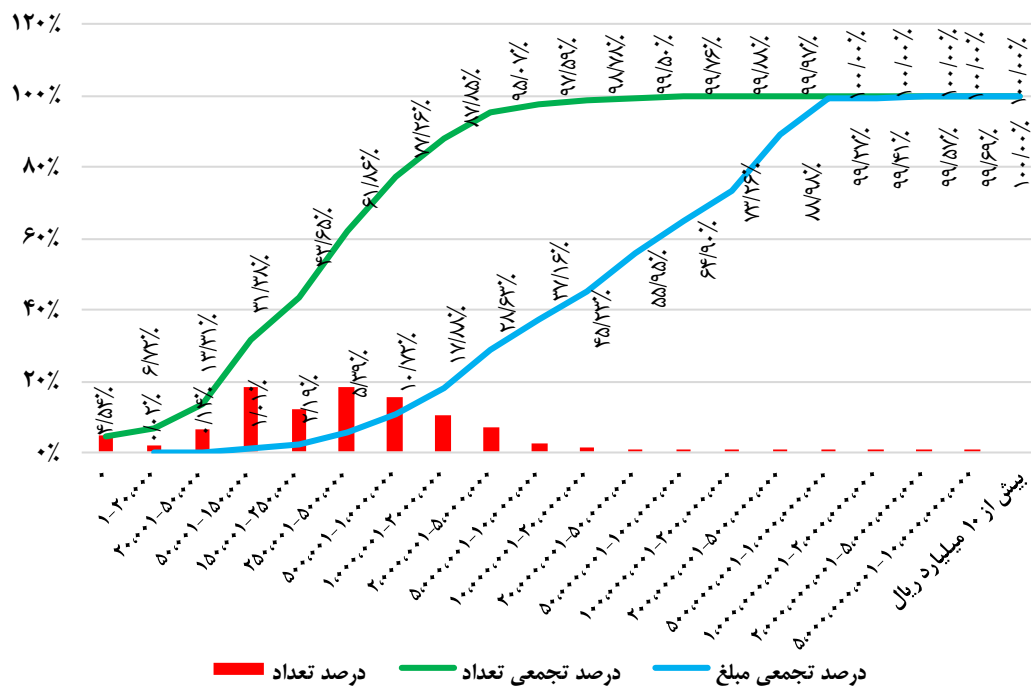
بر اساس شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه $4/54$ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در دی ۱۴۰۱:

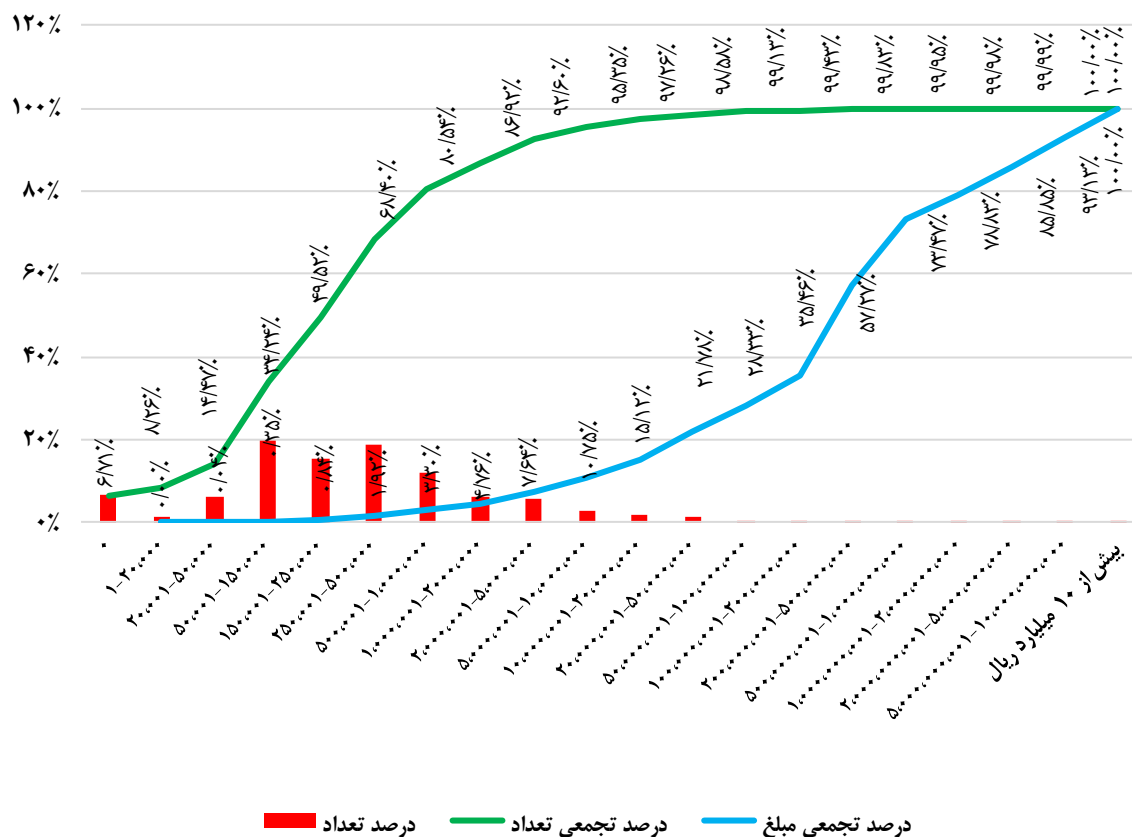
- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۲۵۰,۰۰۱ تا ۵۰۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- $8/77$ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- $30/33$ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- $56/35$ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۱

در دی ماه ۱۴۰۱، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۲۹۴,۴۲۱,۱۱۸ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱,۰۱۸,۳۱۷,۹۶۲ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۱,۸۹۱,۷۱۵,۱۵۰ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۹۰/۵۳ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

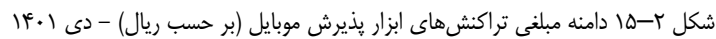
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است. سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی ۶/۷۱ درصد می‌باشد.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - دی ۱۴۰۱

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۱۹/۷۷ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴۲/۸۱ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۷/۴۷ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۳۴/۹۵ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها - ۲-۳-۲

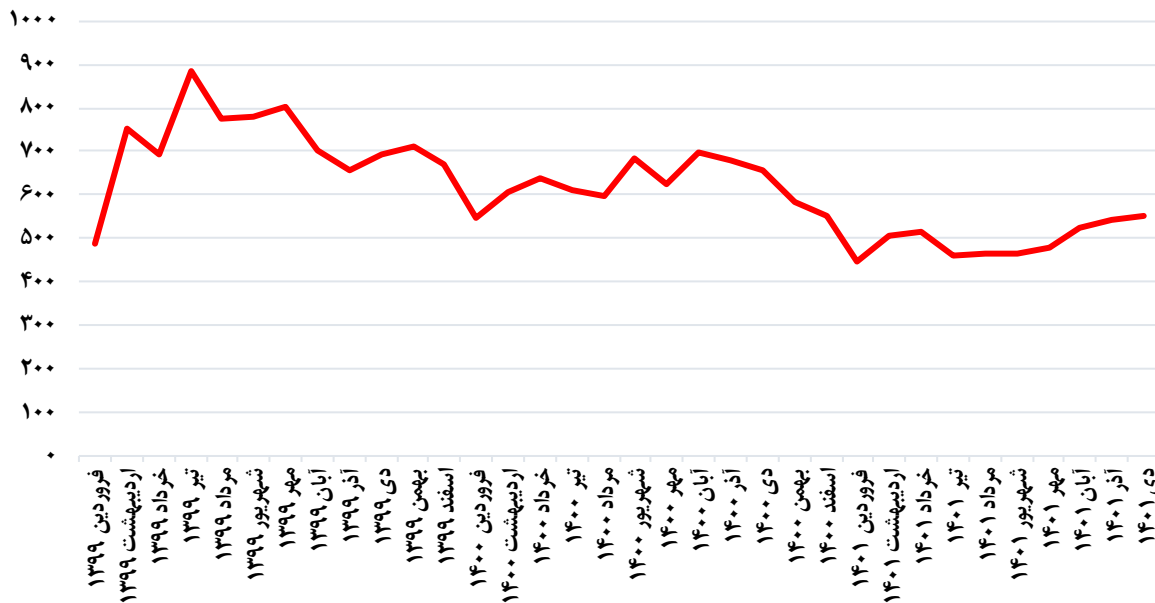
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در دی ماه ۱۴۰۱ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۰ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه		مقایسه نقطه به نقطه		محاسبه نسبت دهکی		
آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	درصد تغییرات	دی ۱۴۰۰	دی ۱۴۰۱	درصد تغییرات	
۱۸,۷۳۲,۰۶۵	۱۹,۶۱۵,۱۲۶	۴/۷۷٪	۱۷,۷۴۲,۷۴۱	۱۹,۶۱۵,۱۲۶	۱۰/۵۵٪	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۳۴,۴۴۹	۳۵,۵۶۹	۳/۲۵٪	۲۷,۰۹۴	۳۵,۵۶۹	۳۱/۲۸٪	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
۵۴۳/۴۸	۵۵۱/۴۷	۱/۴۷٪	۶۵۴/۸۶	۵۵۱/۴۷	-۱۵/۷۹٪	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۵/۷۹- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۱/۴۷ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۴/۷۷ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۳/۲۵ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۱/۴۷ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در دی ۱۴۰۱ نسبت به آذر رشد ۷/۹۹ واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

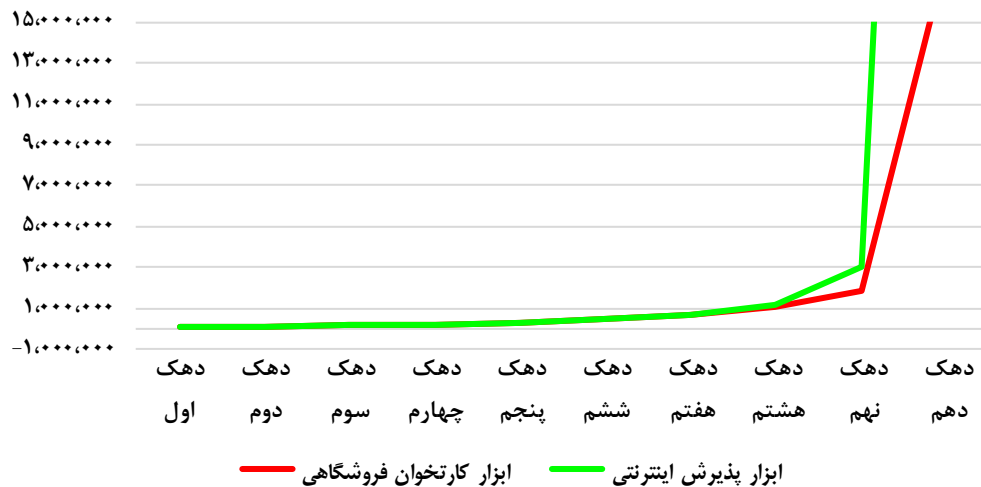
جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۴۴,۷۹۵/۸۲	۳۵,۷۵۹/۰۲	دهک اول
۱۰۳,۳۹۱/۸۲	۸۶,۰۲۷/۴۱	دهک دوم
۱۶۱,۵۰۰/۲۶	۱۴۲,۹۲۳/۷۵	دهک سوم
۲۱۸,۹۸۷/۵۷	۲۱۷,۲۴۶/۵۸	دهک چهارم
۳۰۳,۴۰۵/۴۲	۳۱۲,۹۲۶/۷۸	دهک پنجم
۴۲۸,۴۵۲/۸۵	۴۵۱,۲۶۳/۹۷	دهک ششم
۶۳۰,۳۸۷/۱۷	۶۵۷,۷۳۴/۹۷	دهک هفتم
۱,۱۴۷,۵۹۲/۸۱	۱,۰۲۲,۱۱۱/۰۶	دهک هشتم
۳,۰۵۱,۰۰۳/۷۳	۱,۸۵۲,۷۳۷/۰۱	دهک نهم
۸۴,۷۲۳,۷۶۰/۹۷	۱۸,۰۷۴,۰۷۶/۳۹	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که متوسط مبلغ تراکنش های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش های خرید در دهک دهم می باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۶-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط ماهانه دهک‌های قیمتی در خدمات خرید کالا و خدمات - دی ۱۴۰۱

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۸۴,۷۲۳,۷۶۰/۹۷ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبلغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

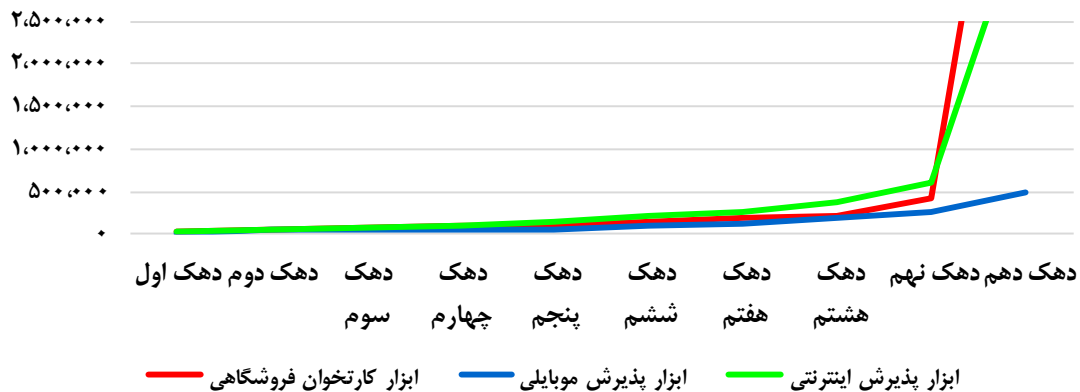
جدول ۲-۱۷ متوسط ماهانه دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبلغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۳۴,۱۵۰/۹۰	۱۵,۲۰۴/۳۶	۳۹,۸۰۶/۸۱	دهک اول
۵۲,۳۷۷/۹۲	۴۴,۴۲۷/۹۲	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۸۳,۰۳۵/۹۹	۵۰,۰۰۰/۰۰	۷۶,۴۴۲/۵۹	دهک سوم
۱۰۵,۵۲۸/۷۷	۵۲,۲۳۰/۴۲	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۵۲,۵۵۹/۲۱	۶۵,۳۵۸/۷۲	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک پنجم
۲۰۸,۲۹۵/۰۲	۱۰۰,۱۱۹/۰۹	۱۴۳,۴۸۲/۰۰	دهک ششم
۲۶۹,۴۴۱/۹۰	۱۱۸,۰۹۸/۱۵	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۳۸۷,۹۴۷/۷۰	۱۹۶,۶۱۸/۵۴	۲۰۹,۷۷۰/۷۸	دهک هشتم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۶۱۶,۳۸۵/۶۳	۲۵۷,۹۲۲/۰۶	۴۳۱,۷۲۱/۵۶	دهک نهم
۳,۸۸۰,۲۶۱/۵۲	۵۰۰,۴۲۳/۵۹	۶,۸۹۸,۶۲۸/۰۸	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - دی ۱۴۰۱

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۳,۸۸۰,۲۶۱/۵۲ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشنده در حدود ۶,۸۹۸,۶۲۸/۰۸ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۵۰۰,۴۲۳/۵۹ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترسی‌پذیری حس شده خدمات و دسترسی‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳ - سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۹۴ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۰۶ درصدی خطاهای رخ داده در دی ۱۴۰۱ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۱

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	۹۲/۹۴٪
تراکنش‌های ناموفق	۲۷۷,۶۷۹,۶۲۵	۷/۰۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۹۳۳,۳۰۰,۷۶۸	۱۰۰/۰۰٪

۲-۳ - آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دی ۱۴۰۱ و ماه گذشته در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

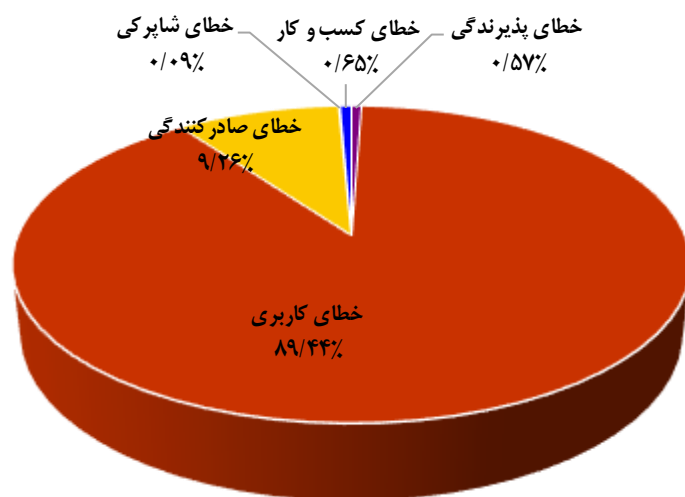
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۹۵۸,۵۲۶	۱,۵۷۸,۵۶۸	-۱۹/۴۰٪
خطای کاربری	۲۵۳,۴۷۳,۰۲۶	۲۴۸,۳۴۷,۷۰۰	-۲/۰۲٪
خطای صادرکنندگی	۳۳,۰۴۴,۶۱۸	۲۵,۷۱۰,۷۳۴	-۲۲/۱۹٪
خطای شاپرکی	۵۲۶,۹۳۵	۲۴۴,۶۵۵	-۵۳/۵۷٪
خطای کسب و کار	۱,۸۸۷,۰۶۳	۱,۷۹۷,۹۶۸	-۴/۷۲٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۹۰,۸۹۰,۱۶۸	۲۷۷,۶۷۹,۶۲۵	-۴/۵۴٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۳,۷۶۷,۷۷۴,۷۴۳	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	-۲/۹۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۰۵۸,۶۶۴,۹۱۱	۳,۹۳۳,۳۰۰,۷۶۸	-۳/۰۹٪

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در دی ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - دی ۱۴۰۱

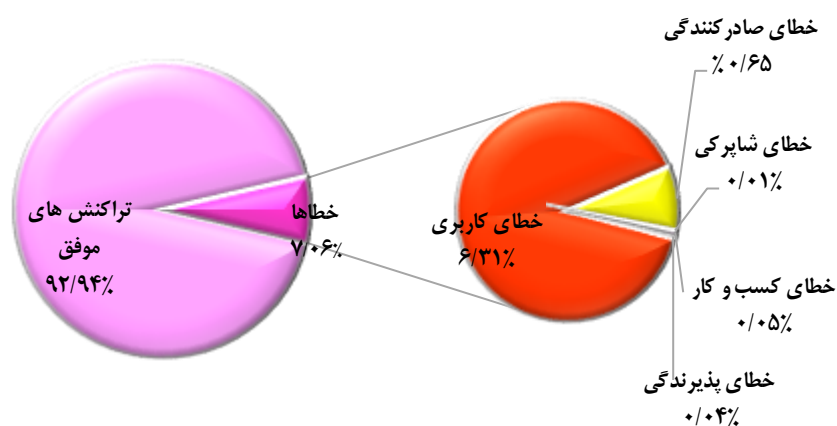
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۹/۴۴ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - دی ۱۴۰۱

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳
ناموفق	خطای پذیرندگی	۱,۵۷۸,۵۶۸
	خطای کاربری	۲۴۸,۳۴۷,۷۰۰
	خطای صادرکنندگی	۲۵,۷۱۰,۷۳۴
	خطای شاپرکی	۲۴۴,۶۵۵
	خطای کسب و کار	۱,۷۹۷,۹۶۸
	تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۹۳۳,۳۰۰,۷۶۸
		۹۲/۹۴%
		۰/۰۴%
		۶/۳۱%
		۰/۶۵%
		۰/۰۱%
		۰/۰۵%
		۱۰۰/۰۰%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۰۹ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دی ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - دی ۱۳۹۹ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها آذر ۱۴۰۱	سهم از کل تراکنش‌ها دی ۱۴۰۱	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۰۸٪
خطای کاربری	۶/۲۵٪	۶/۳۱٪	۰/۰۶۹٪
خطای صادرکنندگی	۰/۸۱٪	۰/۶۵٪	-۰/۱۶۱٪
خطای شاپرکی	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۰۷٪
کسب و کار	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۰۱٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۷/۱۷٪	۷/۰۶٪	-۰/۱۰۷٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۲/۸۳٪	۹۲/۹۴٪	۰/۱۰۷٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های دی ۱۴۰۱ نسبت به آذر ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده

خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

دی ۱۴۰۰		آذر ۱۴۰۱		دی ۱۴۰۱		تراکنش‌های موفق
تعداد تراکنش‌ها	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده	
۳,۳۰۰,۳۹۹,۵۸۴	۹۸/۹۲٪	۴,۰۲۱,۳۴۷,۷۶۹	۹۹/۰۸٪	۳,۹۰۳,۹۶۸,۸۴۳	۹۹/۲۵٪	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۳,۳۳۶,۰۸۵,۶۷۱	۹۹/۹۹٪	۴,۰۵۸,۱۳۷,۹۷۶	۹۹/۹۹٪	۳,۹۳۳,۰۵۶,۱۱۳	۹۹/۹۹٪	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
۳,۳۳۶,۴۵۶,۲۱۳	-	۴,۰۵۸,۶۶۴,۹۱۱	-	۳,۹۳۳,۳۰۰,۷۶۸	-	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپرک در دی ۱۴۰۱ می‌باشد که نسبت به دی ۱۴۰۰ تغییر ۰/۰۰۵ درصدی و نسبت به آذر ۱۴۰۱ رشد ۰/۰۰۷ درصدی داشته است.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوئیچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آذر و دی ۱۴۰۱

تغییرات	دی ۱۴۰۱	آذر ۱۴۰۱	تراکنش‌های ناتمام
-۲۴/۲۴٪	۳۸۵,۸۹۸	۵۰۹,۴۰۱	تعداد تراکنش‌های ناتمام
-۲/۹۸٪	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	۳,۷۶۷,۷۷۴,۷۴۳	تعداد کل تراکنش‌ها
-۰/۰۰۳۰٪	۰/۰۱۱٪	۰/۰۱۴٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام دی ماه نسبت به آذر ماه با رشد ۲۴/۲۴- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۲/۹۸- درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در دی ۱۴۰۱ نسبت به آذر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۳۰- درصدی را تجربه نموده است.

بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

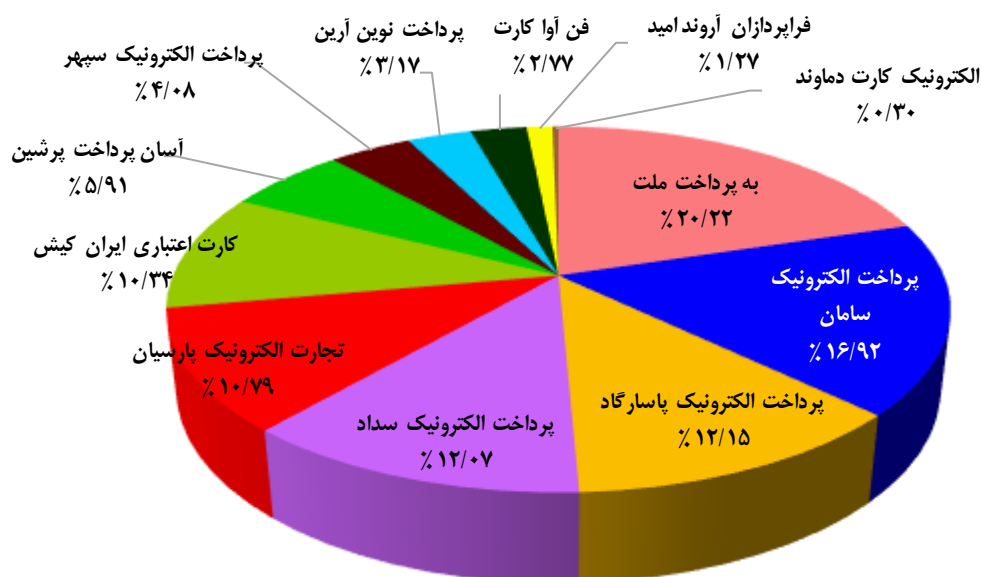
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۴-۱- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در شکل ۴-۱ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۴۰۱

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۲۰/۲۲ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۳ درصد است.

مقایسه شکل بالا با شکل مشابه در گزارش آذر ماه سال ۱۴۰۱ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین دو شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده است.

۴-۱-۲- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آذر و دی ۱۴۰۱ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۴۵ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در دی ماه نیز به ترتیب با ارقامی معادل ۳۰/۱۶ و ۵۱/۰۱ درصد بخش قابل توجهی از بازار مبلغی تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی را کسب نموده است.

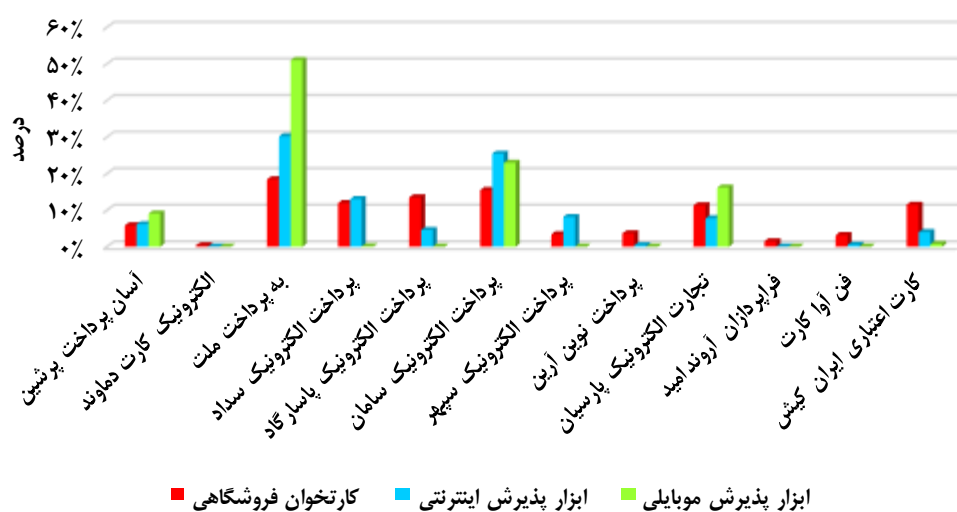
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۹۸٪	۵/۸۶٪	-۰/۱۲٪	۵/۵۶٪	۶/۱۴٪	۰/۵۸٪	۸/۴۸٪	۹/۰۷٪	۰/۵۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۶٪	۰/۳۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۳۶٪	۱۸/۴۵٪	۰/۰۹٪	۲۹/۱۱٪	۳۰/۱۶٪	۱/۰۵٪	۵۲/۳۱٪	۵۱/۰۱٪	-۱/۳۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۲/۱۷٪	۱۱/۹۴٪	-۰/۲۴٪	۱۴/۵۳٪	۱۳/۰۱٪	-۱/۵۲٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۴۶٪	۱۳/۴۸٪	۰/۰۲٪	۴/۴۸٪	۴/۵۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۲۵٪	۱۵/۴۶٪	۰/۲۰٪	۲۵/۰۲٪	۲۵/۳۹٪	۰/۳۷٪	۲۳/۰۵٪	۲۲/۹۲٪	-۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۲٪	۳/۴۰٪	-۰/۰۲٪	۸/۲۷٪	۸/۱۱٪	-۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهام از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهام از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهام از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
پرداخت نوین آراین	۳/۴۴٪	۳/۶۵٪	۰/۲۱٪	۰/۵۱٪	۰/۴۱٪	-۰/۱۰٪	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۳۰٪	۱۱/۳۰٪	۰/۰۰٪	۸/۰۴٪	۷/۷۳٪	-۰/۳۱٪	۱۵/۲۵٪	۱۶/۱۶٪	۰/۹۰٪
فراپردازان آروند امید	۱/۵۲٪	۱/۴۹٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۲۱٪	۳/۱۶٪	-۰/۰۵٪	۰/۴۰٪	۰/۵۲٪	۰/۱۲٪	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰۰٪	۰/۱۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۵۲٪	۱۱/۴۵٪	-۰/۰۷٪	۴/۰۸٪	۳/۹۸٪	-۰/۱۰٪	۰/۷۸٪	۰/۷۳٪	-۰/۰۶٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۲۴ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. همچنین این شرکت در ابزار پذیرش اینترنتی نیز با کاهش ۱/۵۲ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با ۱/۳۱ درصد کاهش بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را داشته است.

شکل ۴-۲ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در دی ۱۴۰۱ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۱

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

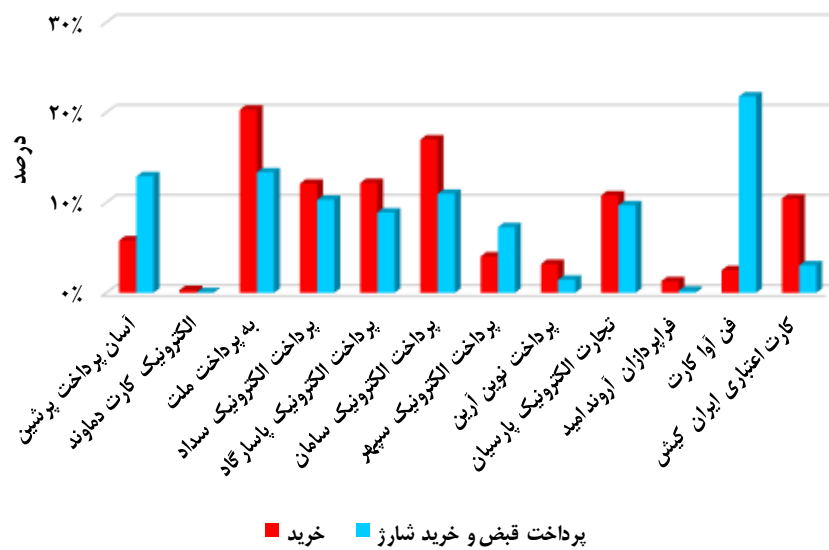
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی آذر و دی ۱۴۰۱ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در دی ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۳۲ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز شرکت "فن آوا کارت" با سهم مبلغی ۲۱/۷۹ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- آذر و دی ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۳٪	۵/۸۱٪	-۰/۰۲٪	۱۲/۳۶٪	۱۲/۹۲٪	۰/۵۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۱٪	۰/۳۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۰/۰۶٪	۲۰/۳۲٪	۰/۲۶٪	۱۳/۱۸٪	۱۳/۳۶٪	۰/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۲/۵۲٪	۱۲/۱۰٪	-۰/۴۳٪	۱۰/۱۵٪	۱۰/۳۱٪	۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۲۰٪	۱۲/۲۰٪	۰/۰۰٪	۸/۷۰٪	۸/۹۱٪	۰/۲۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۷۵٪	۱۷/۰۰٪	۰/۲۶٪	۱۰/۸۸٪	۱۰/۹۹٪	۰/۱۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۰۸٪	۴/۰۴٪	-۰/۰۴٪	۶/۵۵٪	۷/۲۸٪	۰/۷۳٪
پرداخت نوین آراین	۳/۰۴٪	۳/۲۰٪	۰/۱۶٪	۱/۳۷٪	۱/۴۴٪	۰/۰۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۸۷٪	۱۰/۸۰٪	-۰/۰۷٪	۸/۹۶٪	۹/۶۹٪	۰/۷۳٪
فراپدازان آروند امید	۱/۳۱٪	۱/۲۹٪	-۰/۰۲٪	۰/۲۰٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۲/۵۰٪	۲/۵۱٪	۰/۰۱٪	۲۴/۳۶٪	۲۱/۷۹٪	-۲/۵۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۵۴٪	۱۰/۴۴٪	-۰/۱۰٪	۳/۲۳٪	۳/۰۴٪	-۰/۱۹٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در آذر ماه و ماه جاری با رقمی برابر با ۰/۴۳ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با کاهش ۲/۵۷ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۳-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در دی ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۴۰۱

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپروازان آروند امید" کمترین سهم مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی آذر و دی ۱۴۰۱ را منعکس نموده است.

جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - آذر و دی ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	آذر	دی	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۶۹٪	۰/۰۳۲٪	-۰/۰۳۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۵۰٪	۰/۰۲۰٪	-۰/۰۲۹٪
به پرداخت ملت	۰/۰۷۵٪	۰/۰۵۵٪	-۰/۰۱۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۷۶٪	۰/۰۳۵٪	-۰/۰۴۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۴۰٪	۰/۰۳۷٪	-۰/۰۰۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۳۳٪	۰/۰۴۶٪	۰/۰۱۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۳۳٪	۰/۰۵۶٪	۰/۰۲۳٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۱۷٪	۰/۰۹۸٪	-۰/۰۱۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۱۵٪	۰/۰۱۲٪	-۰/۰۰۳٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۲۱٪	۰/۰۳۲٪	۰/۰۱۱٪
فن آوا کارت	۰/۰۷۷٪	۰/۰۸۰٪	۰/۰۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۳۹٪	۰/۰۳۲٪	-۰/۰۰۷٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه دی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۲ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "پرداخت نوین آراین" با کسب رقم ۰/۰۹۸ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "به پرداخت ملت" به‌گونه‌ای بوده که سبب کاهش ۱۹/۴۰ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارتخوان-های فروشگاه، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به طور ویژه به عملکرد آن ها در کارتخوان فروشگاه می شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان های فروشگاه، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه آذر و دی ۱۴۰۱ در جدول ۴-۴ ارائه شده است.

در دی ماه تعداد کارتخوان های فروشگاه فعال سیستمی شبکه ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه آذر افزایش داشته است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۵۵ درصدی به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارتخوان های فروشگاه فعال سیستمی محسوب می گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با سهم بازار ۵۸/۰۲ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان های فروشگاه خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۴/۸۰ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر و دی ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۱۵٪	۵/۱۵٪	۰/۰٪	۲۴/۶۳٪	۲۲/۲۵٪	-۲/۳۸٪	۳/۲۶٪	۳/۲۲٪	-۰/۰۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۰٪	۰/۶۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۴۵٪	۱۰/۶۶٪	۰/۲۰٪	۲/۸۹٪	۲/۵۸٪	-۰/۳۰٪	۹۴/۵۹٪	۹۴/۸۰٪	۰/۲۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۲۲٪	۸/۴۲٪	۰/۱۹٪	۲/۷۷٪	۲/۴۲٪	-۰/۳۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۸۲٪	۱۹/۵۵٪	-۰/۲۷٪	۳/۸۸٪	۳/۴۸٪	-۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۸۲٪	۱۳/۶۶٪	-۰/۱۶٪	۳/۷۰٪	۳/۵۷٪	-۰/۱۳٪	۰/۹۳٪	۰/۹۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۰۰٪	۳/۰۵٪	۰/۰۵٪	۳/۶۵٪	۳/۲۹٪	-۰/۳۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آربین	۵/۷۵٪	۶/۰۵٪	۰/۳۰٪	۱/۹۸٪	۱/۷۴٪	-۰/۲۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۸۱٪	۱۱/۴۴٪	-۰/۳۷٪	۵۳/۵۸٪	۵۸/۰۲٪	۴/۴۳٪	۰/۹۸٪	۰/۸۱٪	-۰/۱۶۸٪
فراپردازان آروند امید	۴/۹۷٪	۴/۹۷٪	۰/۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۹۳٪	۵/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۲۸٪	۰/۲۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۴۶٪	۱۱/۳۶٪	-۰/۱۰٪	۲/۵۴٪	۲/۲۹٪	-۰/۲۴٪	۰/۱۱٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪

در سهم تعدادی کارتخوانهای فروشگاهی، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۰/۳۷ درصد کاهش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف را در این مولفه رقم زده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم نیز در همین شرکت با افزایش ۴/۴۳ درصدی مشاهده می شود. بیشترین اختلاف سهم ابزار پذیرش موبایلی در شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۰/۲۰ درصدی نسبت به ماه گذشته قابل مشاهده است.

سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش دار در دو ماه متوالی آذر و دی در جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش دار با کسب ۲۰/۵۴ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۱۹/۸۸ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با ۵۹/۶۹ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش دار موبایلی را در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - آذر و دی ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۵۰٪	۵/۴۸٪	-۰/۰۲٪	۹/۶۴٪	۹/۱۶٪	-۰/۴۸٪	۷/۷۳٪	۸/۱۶٪	-۰/۴۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۵٪	۰/۵۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۸۵٪	۱۱/۰۲٪	۰/۱۷٪	۱۷/۶۲٪	۱۶/۸۴٪	-۰/۷۸٪	۶۱/۵۹٪	۵۹/۶۹٪	-۱/۹۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۱۱٪	۹/۳۷٪	۰/۲۵٪	۶/۲۸٪	۶/۳۷٪	۰/۰۹٪	۳/۳۸٪	۳/۵۷٪	۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۰/۷۷٪	۲۰/۵۴٪	-۰/۲۲٪	۱۵/۸۸٪	۱۶/۰۵٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۳۷٪	۱۴/۷۹٪	۰/۴۲٪	۱۸/۲۲٪	۱۹/۸۸٪	۱/۶۶٪	۱۹/۰۸٪	۱۹/۶۴٪	۰/۵۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۰۹٪	۳/۱۴٪	۰/۰۵٪	۱۸/۱۳٪	۱۷/۶۹٪	-۰/۴۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۵/۲۳٪	۵/۵۰٪	۰/۲۷٪	۱/۰۳٪	۰/۹۲٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۲۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۱۳٪	۱۱/۲۳٪	۰/۰۹٪	۵/۶۳٪	۵/۳۰٪	-۰/۳۴٪	۱/۲۱٪	۱/۲۸٪	۰/۰۷٪
فراپردازان آروند امید	۳/۹۱٪	۲/۹۳٪	-۰/۹۸٪	۰/۰۹٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۸۷٪	۳/۹۲٪	۰/۰۵٪	۰/۱۹٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۶۱٪	۱۱/۵۰٪	-۰/۱۱٪	۷/۲۸٪	۷/۵۱٪	۰/۲۳٪	۶/۷۶٪	۷/۱۴٪	-۰/۳۸٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کاهش ۰/۹۸ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش دار با افزایش ۱/۶۶ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می دهد. شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۱/۹۰ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۱} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاهی در هر استان محاسبه می‌گردد و سپس مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۱} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در دی ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۸۵ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

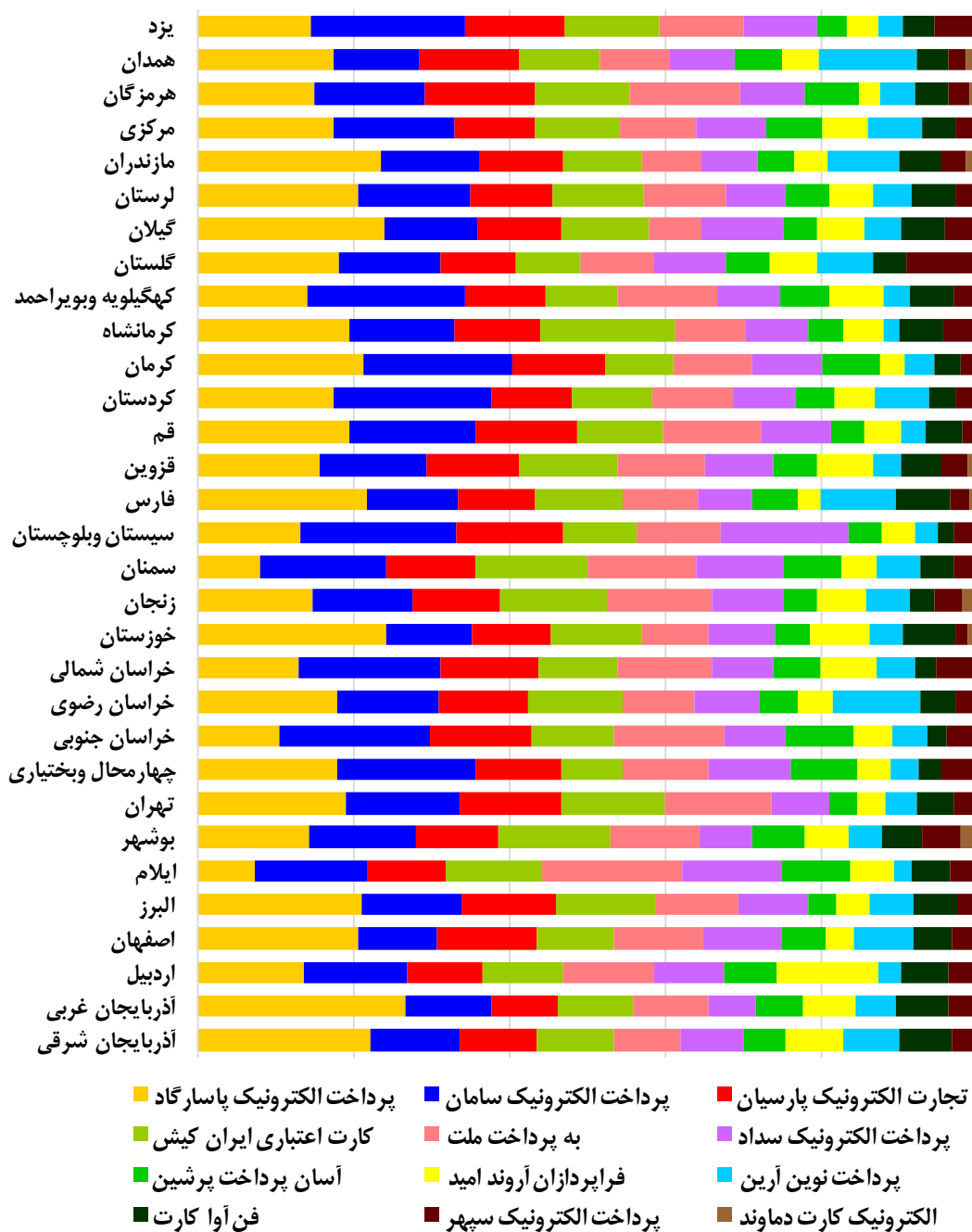
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای دی ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "کارت اعتباری ایران کیش" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - دی ۱۴۰۱

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	تجارت الکترونیک پارسیان	فرابردان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۳۲٪	۰/۴۱٪	۸/۴۸٪	۸/۰۰٪	۲۲/۱۱٪	۱۱/۶۰٪	۳/۰۲٪	۷/۰۵٪	۷/۵۷٪	۶/۷۳٪	۱۰/۰۵٪
آذربایجان غربی	۶/۱۱٪	۰/۳۲٪	۹/۶۱٪	۵/۹۳٪	۲۶/۵۶٪	۱۱/۱۸٪	۳/۶۰٪	۵/۳۰٪	۸/۴۶٪	۶/۵۷٪	۹/۶۷٪
اردبیل	۶/۸۴٪	۰/۴۹٪	۱۱/۵۹٪	۸/۹۳٪	۱۳/۷۱٪	۱۳/۱۹٪	۳/۲۴٪	۲/۹۳٪	۹/۶۲٪	۱۲/۹۰٪	۱۰/۳۰٪
اصفهان	۵/۵۵٪	۰/۴۳٪	۱۱/۲۴٪	۱۰/۲۲٪	۲۰/۵۶٪	۱۰/۰۹٪	۲/۹۵٪	۷/۵۷٪	۱۲/۸۱٪	۳/۶۱٪	۹/۹۸٪
البرز	۳/۷۲٪	۰/۶۱٪	۱۰/۴۵٪	۸/۹۳٪	۲۱/۱۲٪	۱۲/۷۱٪	۲/۲۱٪	۵/۶۸٪	۱۲/۱۷٪	۴/۰۵٪	۱۲/۸۰٪
ایلام	۸/۷۶٪	۰/۲۰٪	۱۸/۰۸٪	۱۲/۷۲٪	۷/۴۱٪	۱۴/۴۰٪	۳/۳۱٪	۲/۳۱٪	۹/۹۶٪	۵/۵۸٪	۱۲/۳۳٪
بوشهر	۶/۸۲٪	۲/۳۵٪	۱۱/۶۴٪	۶/۵۸٪	۱۴/۲۸٪	۱۳/۷۷٪	۴/۷۶٪	۴/۳۷٪	۱۰/۵۹٪	۵/۵۵٪	۱۴/۱۵٪
تهران	۳/۶۶٪	۰/۳۷٪	۱۳/۷۴٪	۷/۲۲٪	۱۹/۰۶٪	۱۴/۴۷٪	۲/۸۱٪	۴/۰۸٪	۱۳/۱۶٪	۳/۶۳٪	۱۳/۱۹٪
چهارمحال و بختیاری	۸/۴۴٪	۰/۵۸٪	۱۱/۱۰٪	۱۰/۵۶٪	۱۷/۹۰٪	۱۷/۸۲٪	۴/۲۶٪	۳/۷۲٪	۱۰/۹۸٪	۴/۱۲٪	۷/۷۲٪
خراسان جنوبی	۸/۷۵٪	۰/۸۱٪	۱۴/۰۲٪	۷/۹۵٪	۱۰/۴۵٪	۱۹/۳۲٪	۳/۳۲٪	۴/۴۲٪	۱۳/۰۹٪	۴/۹۷٪	۱۰/۴۷٪
خراسان رضوی	۴/۹۰٪	۰/۴۴٪	۹/۲۱٪	۸/۴۲٪	۱۷/۸۲٪	۱۳/۱۷٪	۲/۶۰٪	۱۱/۲۲٪	۱۱/۳۸٪	۴/۵۲٪	۱۱/۹۹٪
خراسان شمالی	۶/۰۷٪	۰/۵۲٪	۱۲/۲۶٪	۷/۷۰٪	۱۲/۹۵٪	۱۸/۱۲٪	۴/۹۸٪	۴/۸۹٪	۱۲/۶۰٪	۷/۳۴٪	۱۰/۰۰٪
خوزستان	۴/۵۵٪	۱/۲۹٪	۸/۶۵٪	۸/۴۱٪	۲۴/۱۸٪	۱۱/۰۱٪	۱/۷۷٪	۴/۴۱٪	۱۰/۱۶٪	۷/۵۹٪	۱۱/۴۶٪
زنجان	۴/۳۴٪	۲/۰۸٪	۱۳/۴۱٪	۹/۱۲٪	۱۴/۷۶٪	۱۲/۶۸٪	۳/۶۶٪	۵/۵۹٪	۱۱/۳۵٪	۶/۲۲٪	۱۳/۷۰٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	فرایزدان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سمنان	۷/۲۶٪	۰/۴۳٪	۱۳/۸۸٪	۱۱/۳۳٪	۸/۰۴٪	۱۶/۱۹٪	۲/۸۰٪	۵/۵۷٪	۱۱/۴۵٪	۴/۵۱٪	۴/۳۰٪	۱۴/۲۴٪
سیستان و بلوچستان	۴/۳۶٪	۰/۲۰٪	۱۰/۸۶٪	۱۶/۳۰٪	۱۳/۱۱٪	۲۰/۱۲٪	۲/۹۵٪	۲/۸۷٪	۱۳/۶۸٪	۴/۱۷٪	۲/۱۱٪	۹/۲۷٪
فارس	۵/۷۵٪	۱/۱۴٪	۹/۶۸٪	۷/۰۲٪	۲۱/۸۲٪	۱۱/۵۱٪	۲/۴۷٪	۹/۵۱٪	۱۰/۰۱٪	۳/۱۰٪	۶/۹۸٪	۱۱/۰۲٪
قزوین	۵/۶۴٪	۱/۴۹٪	۱۱/۲۹٪	۸/۶۹٪	۱۵/۷۰٪	۱۳/۵۶٪	۳/۳۵٪	۳/۵۷٪	۱۱/۹۵٪	۷/۲۹٪	۴/۹۸٪	۱۲/۵۰٪
قم	۴/۰۸٪	۰/۰۷٪	۱۲/۵۶٪	۸/۹۹٪	۱۹/۵۴٪	۱۶/۰۷٪	۲/۰۶٪	۳/۰۹٪	۱۳/۱۰٪	۴/۸۲٪	۴/۶۶٪	۱۰/۹۶٪
کردستان	۴/۸۶٪	۰/۵۱٪	۱۰/۱۴٪	۸/۲۰٪	۱۷/۴۰٪	۲۰/۳۴٪	۲/۳۶٪	۷/۰۵٪	۱۰/۱۶٪	۵/۱۰٪	۳/۴۱٪	۱۰/۴۷٪
کرمان	۷/۴۷٪	۰/۲۴٪	۱۰/۰۳٪	۸/۹۵٪	۲۱/۳۶٪	۱۹/۰۷٪	۱/۹۴٪	۳/۷۴٪	۱۱/۸۰٪	۳/۲۸٪	۳/۴۲٪	۸/۶۹٪
کرمانشاه	۴/۳۱٪	۰/۱۹٪	۸/۹۵٪	۸/۱۱٪	۱۹/۵۶٪	۱۳/۴۷٪	۴/۲۶٪	۲/۱۸٪	۱۰/۷۸٪	۵/۱۸٪	۵/۵۸٪	۱۷/۴۲٪
کهگیلویه و بویراحمد	۶/۲۵٪	۰/۴۹٪	۱۲/۸۸٪	۸/۰۷٪	۱۴/۱۰٪	۲۰/۱۲٪	۲/۶۵٪	۳/۴۵٪	۱۰/۴۷٪	۶/۹۴٪	۵/۵۴٪	۹/۰۴٪
گلستان	۵/۴۸٪	۰/۶۸٪	۹/۴۶٪	۹/۳۰٪	۱۸/۰۵٪	۱۳/۱۱٪	۸/۶۲٪	۷/۱۳٪	۹/۶۷٪	۶/۰۴٪	۴/۲۹٪	۸/۱۷٪
گیلان	۴/۲۴٪	۰/۴۸٪	۶/۸۸٪	۱۰/۴۹٪	۲۳/۹۲٪	۱۱/۹۱٪	۳/۸۴٪	۴/۸۴٪	۱۰/۸۶٪	۶/۰۲٪	۵/۴۹٪	۱۱/۰۳٪
لرستان	۵/۷۴٪	۰/۱۸٪	۱۰/۴۵٪	۷/۵۸٪	۲۰/۵۵٪	۱۴/۳۲٪	۲/۸۰٪	۴/۹۱٪	۱۰/۵۷٪	۵/۶۳٪	۵/۵۴٪	۱۱/۷۳٪
مازندران	۴/۵۶٪	۱/۶۸٪	۷/۶۵٪	۷/۳۲٪	۲۳/۵۶٪	۱۲/۵۱٪	۲/۹۷٪	۹/۰۰٪	۱۰/۷۷٪	۴/۴۳٪	۵/۵۷٪	۹/۹۸٪
مرکزی	۷/۱۰٪	۰/۲۷٪	۹/۸۹٪	۹/۱۲٪	۱۷/۴۳٪	۱۵/۵۰٪	۲/۶۷٪	۶/۸۵٪	۱۰/۳۹٪	۵/۸۸٪	۴/۳۳٪	۱۰/۵۸٪
هرمزگان	۶/۹۳٪	۱/۰۹٪	۱۴/۱۶٪	۸/۲۵٪	۱۵/۰۹٪	۱۴/۰۱٪	۲/۶۶٪	۴/۴۴٪	۱۴/۱۵٪	۲/۸۴٪	۴/۲۹٪	۱۲/۰۷٪
همدان	۶/۰۰٪	۱/۵۹٪	۸/۸۶٪	۸/۴۰٪	۱۷/۵۶٪	۱۰/۹۴٪	۲/۲۸٪	۱۲/۵۹٪	۱۲/۷۲٪	۴/۶۳٪	۴/۰۳٪	۱۰/۴۰٪
یزد	۳/۹۷٪	۰/۵۳٪	۱۰/۷۴٪	۹/۴۱٪	۱۴/۵۲٪	۱۹/۷۷٪	۵/۱۰٪	۳/۳۶٪	۱۲/۶۸٪	۳/۸۱٪	۳/۹۴٪	۱۲/۱۶٪

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره دی ۱۴۰۱ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- دی ۱۴۰۱

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی

در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین‌کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۲} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در دی ماه محاسبه شده است.

^{۲۲} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - آذر و دی ۱۴۰۱

کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی					شرکت
اختلاف	دی	آذر	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	
-۰/۰۱۰	۱/۱۳۸	۱/۱۴۸	۵/۱۵٪	۵/۸۶٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۷۸	۰/۵۱۳	۰/۵۹۱	۰/۶۸٪	۰/۳۵٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۰۷	۱/۷۳۲	۱/۷۳۹	۱۰/۶۶٪	۱۸/۴۵٪	به پرداخت ملت
-۰/۰۴۷	۱/۴۱۸	۱/۴۶۵	۸/۴۲٪	۱۱/۹۴٪	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۰۱۷	۰/۶۹۰	۰/۶۷۲	۱۹/۵۵٪	۱۳/۴۸٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۰۳۹	۱/۱۳۲	۱/۰۹۳	۱۳/۶۶٪	۱۵/۴۶٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۱۴	۱/۱۱۶	۱/۱۲۹	۳/۰۵٪	۳/۴۰٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۱۱	۰/۶۰۴	۰/۵۹۲	۶/۰۵٪	۳/۶۵٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۴۰	۰/۹۸۸	۰/۹۴۸	۱۱/۴۴٪	۱۱/۳۰٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۰۲	۰/۳۰۰	۰/۳۰۲	۴/۹۷٪	۱/۴۹٪	فراپردازان آروند امید
-۰/۰۱۵	۰/۶۳۹	۰/۶۴۴	۵/۰۳٪	۳/۱۶٪	فن آوا کارت
۰/۰۱۳	۱/۰۰۸	۰/۹۹۵	۱۱/۳۶٪	۱۱/۴۵٪	کارت اعتباری ایران کیش

در دی ماه همانند ماه گذشته شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در دی ماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با ۰/۰۷۸ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کاهش سهم مبلغی تراکنش‌های کارتخوان

فروشگاهی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان-های فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاهی آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاهی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی مبلغ هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاهی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار^{۳۳} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در دی ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۳۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های تراکنش دار هر شرکت - آذر و دی ۱۴۰۱

شرکت	کارتخوان فروشگاه های تراکنش دار		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه های تراکنش دار		اختلاف
	سهام از کل مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه های	سهام از کل تعداد ابزار	آذر	دی	
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۶٪	۵/۴۸٪	۱/۰۸۶	۱/۰۶۹	-۰/۰۱۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۵۷٪	۰/۶۵۴	۰/۶۰۹	-۰/۰۴۶
به پرداخت ملت	۱۸/۴۵٪	۱۱/۰۲٪	۱/۶۹۳	۱/۶۷۵	-۰/۰۱۸
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۹۴٪	۹/۳۷٪	۱/۳۳۶	۱/۲۷۴	-۰/۰۶۱
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۴۸٪	۲۰/۵۴٪	۰/۶۴۸	۰/۶۵۶	۰/۰۰۸
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۴۶٪	۱۴/۷۹٪	۱/۰۶۲	۱/۰۴۵	-۰/۰۱۷
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۰٪	۳/۱۴٪	۱/۱۰۷	۱/۰۸۳	-۰/۰۲۴
پرداخت نوین آراین	۳/۶۵٪	۵/۵۰٪	۰/۶۵۸	۰/۶۶۴	۰/۰۰۶
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۳۰٪	۱۱/۲۳٪	۱/۰۱۵	۱/۰۰۶	-۰/۰۰۹
فراپردازان آروند امید	۱/۴۹٪	۲/۹۳٪	۰/۳۸۸	۰/۵۰۹	۰/۱۲۱
فن آوا کارت	۳/۱۶٪	۳/۹۲٪	۰/۸۲۸	۰/۸۰۶	-۰/۰۲۲
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۴۵٪	۱۱/۵۰٪	۰/۹۹۳	۰/۹۹۶	۰/۰۰۳

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های تراکنش دار شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سپهر"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به عددی بالاتر از یک دست یافته اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه های تراکنش دار نیز در شرکت "فراپردازان آروند امید" با افزایش ۰/۱۲۱ واحدی مشاهده می شود. چرا که سهم مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه های و سهم از تعداد کارتخوان های فروشگاه های تراکنش دار آن با کاهش همراه بوده است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های تراکنش دار، بدین معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتخوان های تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان هایشان از کل کارتخوان های تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان های فروشگاه های این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند. عملکرد

مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتهای تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضا با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال

سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

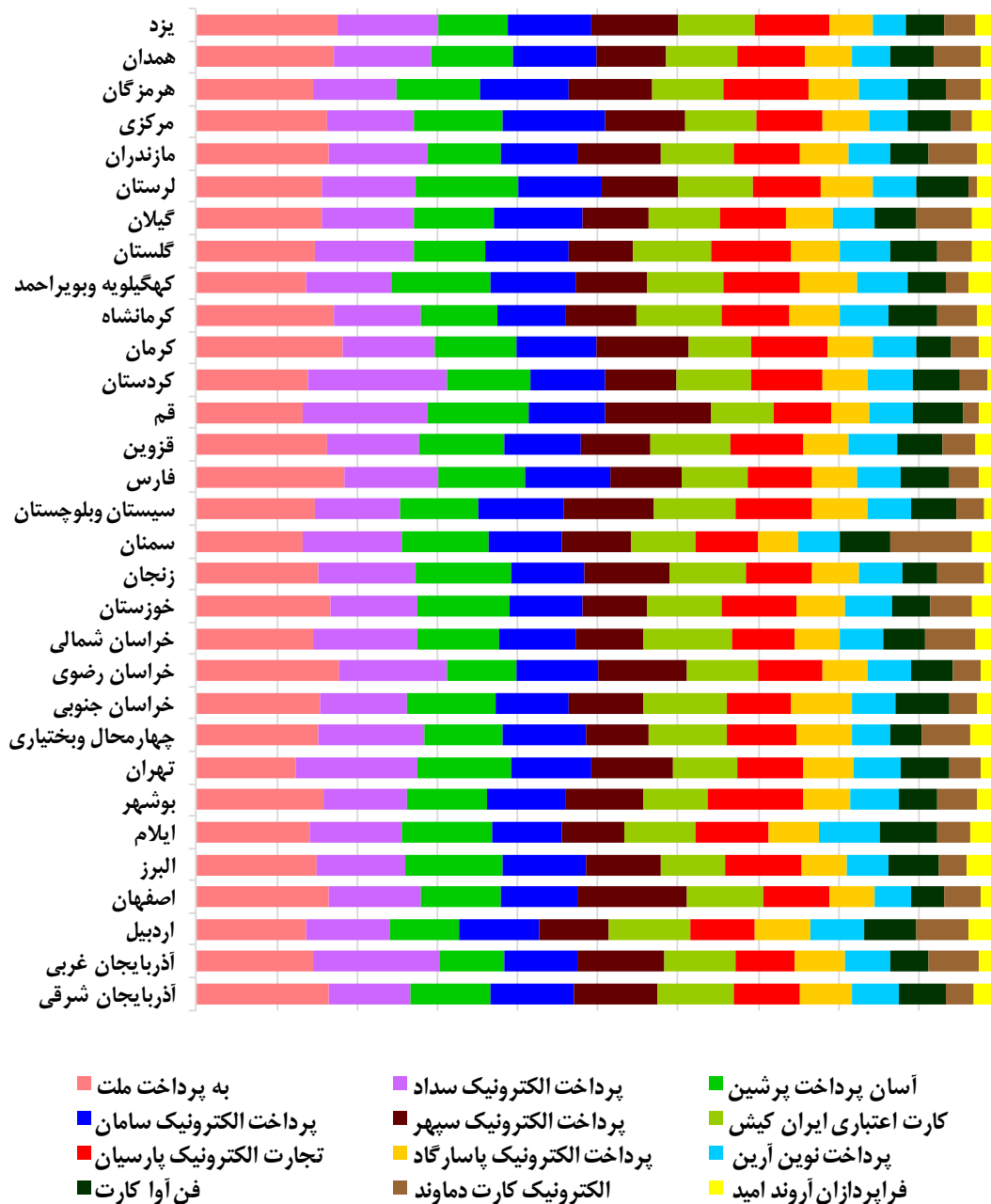
در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در دی ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - دی ۱۴۰۱

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	فرایزدان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۱۷۲	۰/۴۱۴	۱/۹۴۰	۱/۲۱۱	۰/۷۵۰	۱/۲۱۷	۱/۲۱۶	۰/۶۹۲	۰/۹۶۸	۰/۳۵۸	۰/۷۰۳	۱/۱۳۵
آذربایجان غربی	۱/۰۰۴	۰/۷۷۱	۱/۷۹۲	۱/۹۲۱	۰/۷۵۳	۱/۱۰۳	۱/۳۱۸	۰/۷۱۲	۰/۹۱۵	۰/۳۰۶	۰/۵۷۵	۱/۰۹۶
اردبیل	۱/۰۱۱	۰/۷۵۰	۱/۵۸۸	۱/۱۹۳	۰/۸۰۴	۱/۱۷۴	۰/۹۸۹	۰/۷۷۴	۰/۹۳۶	۰/۴۴۷	۰/۷۵۱	۱/۱۸۴
اصفهان	۱/۱۳۷	۰/۵۱۷	۱/۸۸۴	۱/۳۰۹	۰/۶۵۶	۱/۰۸۴	۱/۵۶۱	۰/۵۱۹	۰/۹۳۷	۰/۲۶۶	۰/۴۵۶	۱/۰۷۷
البرز	۱/۴۰۰	۰/۴۱۹	۱/۷۱۲	۱/۲۶۶	۰/۶۵۱	۱/۱۹۰	۱/۰۷۳	۰/۵۸۲	۱/۱۰۰	۰/۴۵۰	۰/۷۱۳	۰/۹۰۸
ایلام	۱/۱۶۸	۰/۴۲۰	۱/۴۴۸	۱/۱۷۹	۰/۶۴۷	۰/۸۹۶	۰/۷۹۴	۰/۷۶۶	۰/۹۳۵	۰/۳۷۹	۰/۷۳۶	۰/۹۲۰
بوشهر	۱/۱۱۲	۰/۵۵۱	۱/۷۵۵	۱/۱۴۶	۰/۶۴۰	۱/۰۷۹	۱/۰۶۷	۰/۶۷۸	۱/۳۱۵	۰/۳۰۲	۰/۵۳۰	۰/۹۰۴
تهران	۱/۳۰۹	۰/۴۲۴	۱/۳۷۹	۱/۷۱۷	۰/۷۰۰	۱/۱۲۳	۱/۱۴۳	۰/۶۵۷	۰/۹۳۶	۰/۲۵۹	۰/۶۹۴	۰/۸۹۲
چهارمحال و بختیاری	۱/۰۱۹	۰/۶۳۸	۱/۶۰۶	۱/۳۷۹	۰/۷۲۰	۱/۱۰۹	۰/۸۲۲	۰/۴۹۶	۰/۹۰۸	۰/۳۸۰	۰/۴۱۵	۱/۰۳۰
خراسان جنوبی	۱/۱۷۲	۰/۳۷۵	۱/۶۲۴	۱/۱۱۲	۰/۸۰۳	۰/۹۴۵	۰/۹۶۹	۰/۵۵۵	۰/۸۴۲	۰/۲۷۵	۰/۷۰۹	۱/۰۸۹
خراسان رضوی	۱/۰۱۱	۰/۳۹۲	۲/۰۳۳	۱/۵۴۲	۰/۶۲۹	۱/۱۵۶	۱/۳۷۸	۰/۶۱۷	۰/۹۳۲	۰/۲۶۶	۰/۶۰۸	۱/۰۰۴
خراسان شمالی	۱/۱۲۳	۰/۶۹۳	۱/۶۱۲	۱/۴۳۳	۰/۶۲۷	۱/۰۷۵	۰/۹۲۴	۰/۵۹۶	۰/۸۵۷	۰/۳۲۳	۰/۵۸۵	۱/۲۲۵
خوزستان	۱/۳۶۸	۰/۵۹۷	۱/۹۹۰	۱/۲۹۶	۰/۷۳۲	۱/۰۶۷	۰/۹۷۱	۰/۶۸۱	۱/۱۰۸	۰/۴۰۹	۰/۵۸۸	۱/۰۹۳

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	بده پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	فرابازازان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
زنجان	۱/۳۰۸	۰/۶۵۵	۱/۶۸۵	۱/۳۶۳	۰/۶۵۵	۱/۰۲۱	۱/۱۷۸	۰/۶۱۷	۰/۹۱۳	۰/۲۱۲	۰/۴۶۰	۱/۰۵۳
سمنان	۱/۲۲۴	۱/۱۴۶	۱/۴۷۶	۱/۳۹۰	۰/۵۶۴	۱/۰۱۸	۰/۹۶۲	۰/۵۶۹	۰/۸۷۷	۰/۳۷۰	۰/۷۱۳	۰/۸۹۴
سیستان و بلوچستان	۱/۰۰۸	۰/۳۵۱	۱/۵۰۷	۱/۰۹۷	۰/۷۱۰	۱/۰۹۲	۱/۱۵۹	۰/۵۷۶	۰/۹۷۲	۰/۱۹۰	۰/۵۷۳	۱/۰۴۳
فارس	۱/۲۵۱	۰/۴۲۹	۲/۱۳۱	۱/۳۴۷	۰/۶۵۷	۱/۲۲۰	۱/۰۴۵	۰/۶۲۳	۰/۹۰۳	۰/۲۹۲	۰/۷۰۲	۰/۹۵۵
قزوین	۱/۱۷۵	۰/۴۶۸	۱/۸۰۳	۱/۲۸۲	۰/۶۱۵	۱/۰۵۸	۰/۹۷۲	۰/۶۸۶	۱/۰۲۱	۰/۳۳۴	۰/۶۱۰	۱/۱۱۱
قم	۱/۴۵۳	۰/۲۲۳	۱/۵۱۶	۱/۷۹۵	۰/۵۴۳	۱/۱۱۱	۱/۵۱۲	۰/۶۴۰	۰/۸۱۵	۰/۲۹۵	۰/۷۰۹	۰/۹۰۴
کردستان	۱/۱۷۴	۰/۳۸۹	۱/۵۴۶	۱/۹۳۱	۰/۶۳۰	۱/۰۳۲	۰/۹۹۹	۰/۶۳۸	۰/۹۷۹	۰/۱۵۵	۰/۶۵۴	۱/۰۳۲
کرمان	۱/۱۰۷	۰/۳۸۰	۲/۰۰۱	۱/۲۴۷	۰/۶۰۰	۱/۰۸۶	۱/۲۷۲	۰/۶۰۰	۱/۰۴۶	۰/۲۶۱	۰/۴۸۴	۰/۸۴۳
کرمانشاه	۱/۰۵۸	۰/۵۶۵	۱/۹۰۴	۱/۲۲۴	۰/۶۹۸	۰/۹۴۳	۱/۰۰۰	۰/۶۷۹	۰/۹۴۰	۰/۲۹۳	۰/۶۸۷	۱/۱۹۲
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۳۲۰	۰/۳۱۶	۱/۴۴۸	۱/۱۴۶	۰/۷۵۷	۱/۱۳۲	۰/۹۳۶	۰/۶۷۹	۱/۰۰۹	۰/۳۹۵	۰/۴۹۸	۱/۰۳۵
گلستان	۰/۹۹۶	۰/۴۸۳	۱/۶۶۹	۱/۳۸۵	۰/۶۹۴	۱/۱۷۷	۰/۹۰۳	۰/۶۸۶	۱/۱۰۸	۰/۳۷۷	۰/۶۷۵	۱/۱۰۲
گیلان	۱/۲۰۴	۰/۸۳۲	۱/۸۷۶	۱/۳۵۳	۰/۷۰۸	۱/۳۱۳	۰/۹۹۴	۰/۶۲۹	۰/۹۷۸	۰/۳۹۱	۰/۶۱۸	۱/۰۵۰
لرستان	۱/۴۱۹	۰/۱۰۵	۱/۷۰۵	۱/۲۸۸	۰/۷۰۵	۱/۱۴۰	۱/۰۲۷	۰/۵۹۰	۰/۹۳۶	۰/۳۰۱	۰/۷۳۳	۱/۰۲۳
مازندران	۱/۱۱۳	۰/۷۳۷	۱/۹۹۰	۱/۵۰۰	۰/۷۴۱	۱/۱۳۵	۱/۲۵۹	۰/۶۲۳	۱/۰۰۹	۰/۳۳۳	۰/۵۸۰	۱/۰۹۸
مرکزی	۱/۱۸۸	۰/۲۹۲	۱/۷۵۶	۱/۱۸۱	۰/۶۳۹	۱/۴۰۰	۱/۰۶۳	۰/۵۱۲	۰/۸۸۵	۰/۳۵۷	۰/۵۷۸	۰/۹۸۱
هرمزگان	۱/۰۷۶	۰/۴۶۸	۱/۵۲۹	۱/۰۸۴	۰/۶۶۹	۱/۱۴۵	۱/۰۸۸	۰/۶۱۳	۱/۰۹۴	۰/۲۲۷	۰/۵۰۳	۰/۹۴۴
همدان	۱/۲۰۱	۰/۶۹۲	۲/۰۰۶	۱/۴۱۷	۰/۶۹۰	۱/۲۲۸	۱/۰۲۲	۰/۵۷۰	۰/۹۸۹	۰/۲۶۹	۰/۶۲۱	۱/۰۲۲
یزد	۰/۹۱۵	۰/۴۱۲	۱/۸۲۴	۱/۳۱۲	۰/۵۶۶	۱/۰۸۱	۱/۱۳۲	۰/۴۳۰	۰/۹۶۹	۰/۲۹۷	۰/۴۹۲	۰/۹۹۱

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۶ آمده است.

شکل ۴-۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - دی ۱۴۰۱

۴-۳-۴ عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای

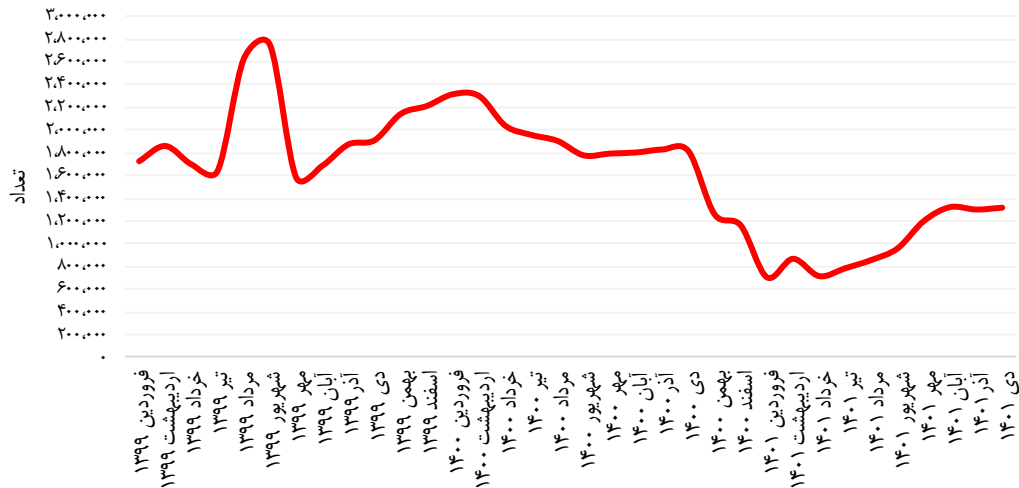
کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۳۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۷ از ابتدای سال ۱۳۹۹ تا دی ماه ۱۴۰۱ ترسیم شده است.

^{۳۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

تعداد کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش

شکل ۴-۷ روند تغییر تعداد کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۳۹۸ تاکنون

تعداد کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش در دی ماه با افزایش ۱/۲۱ درصدی روبه رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۳/۹۶ درصد از کل کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در آذر ماه تنها ۰/۰۹ درصد افزایش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می دهد.

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- دی ۱۴۰۱

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	آذر	دی	
آسان پرداخت پرشین	۹/۴۴٪	۹/۵۱٪	۰/۰۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۱۵/۰۵٪	۱۵/۰۲٪	-۰/۰۳٪
به پرداخت ملت	۱۱/۸۱٪	۱۲/۹۱٪	۱/۱۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۱۰٪	۷/۴۳٪	۰/۳۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۷۳٪	۱۰/۹۳٪	۰/۲۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۰/۷۸٪	۷/۸۹٪	-۲/۸۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷/۷۱٪	۸/۳۹٪	۰/۶۸٪
پرداخت نوین آراین	۲۰/۵۵٪	۲۱/۰۳٪	۰/۴۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸/۸۳٪	۱۶/۲۸٪	-۲/۵۶٪
فراپردازان آروند امید	۲۰/۸۹٪	۳۳/۲۷٪	۱۲/۳۷٪
فن آوا کارت	۳۲/۲۸٪	۳۲/۲۶٪	-۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۹۱٪	۱۳/۱۰٪	-۰/۸۱٪
مجموع	۱۳/۸۷٪	۱۳/۹۶٪	۰/۰۹٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با افزایش ۱۲/۳۷ درصد، در شرکت "فراپردازان آروند امید" رخ داده است. شرکت "فراپردازان آروند امید" با عددی برابر با ۳۳/۲۷ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۷/۴۳ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۲۸

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

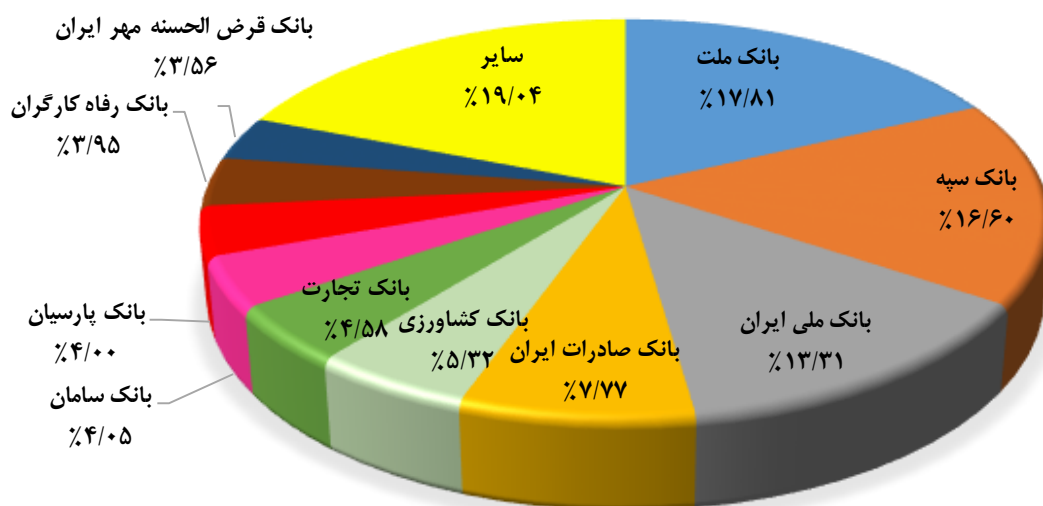
^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهر اقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

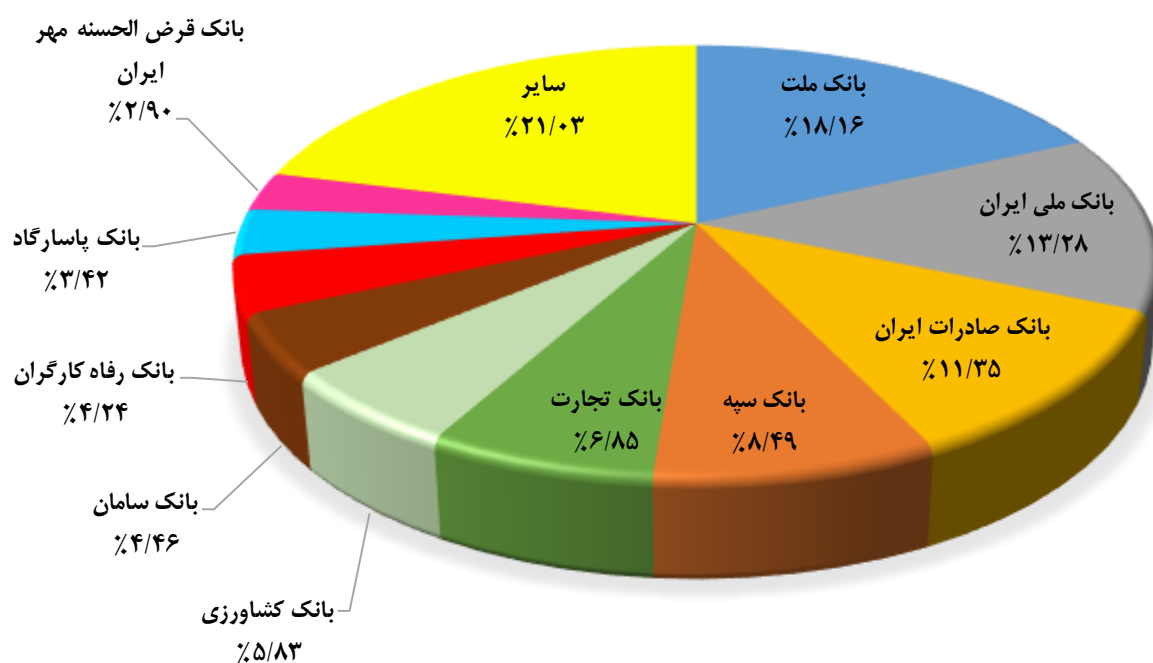
۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۴۰۱

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در دی ماه ۱۴۰۱ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۴۰۱

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۱۷/۸۱ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۱۸/۱۶ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای دی ماه ۱۴۰۱ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۹٪	۳/۳۸٪	۱۵/۷۳٪	۱/۳۲٪	۰/۸۰٪	۱۳/۶۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۹٪	۰/۶۵٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۵۴٪	۶/۳۸٪	۱۴/۲۵٪	۱/۳۷٪	۸/۳۹٪	۱۴/۱۰٪
۴	بانک پارسیان	۴/۰۲٪	۵/۰۶٪	۱/۲۰٪	۲/۷۲٪	۳/۱۱٪	۳/۵۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۲۳٪	۲/۲۱٪	۰/۰۰٪	۳/۰۵٪	۵/۶۰٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۴/۹۰٪	۱/۳۹٪	۰/۲۱٪	۶/۷۷٪	۷/۴۱٪	۰/۶۹٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۷۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۹۴٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۱٪	۴/۸۸٪	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۵/۳۴٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۳۰٪	۲/۲۵٪	۰/۲۰٪	۰/۳۷٪	۰/۸۸٪	۰/۵۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۰۶٪	۱/۵۶٪	۴/۸۵٪	۴/۴۶٪	۲/۹۳٪	۴/۵۵٪
۱۲	بانک سامان	۴/۰۰٪	۶/۶۹٪	۰/۷۱٪	۳/۴۷٪	۱۰/۲۸٪	۱/۹۶٪
۱۳	بانک سپه	۱۷/۸۷٪	۲/۹۲٪	۱/۲۸٪	۹/۸۵٪	۰/۶۴٪	۰/۸۷٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۵	بانک سینا	۰/۶۱٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۰/۸۴٪	۲/۴۵٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۶٪	۰/۹۴٪	۰/۰۰٪	۱/۴۱٪	۲/۴۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۴۱٪	۰/۸۴٪	۰/۰۰٪	۱۱/۶۸٪	۹/۵۴٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۶۴٪	۰/۹۱٪	۱۲/۶۹٪	۲/۱۶٪	۰/۱۴٪	۱۱/۴۲٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۸۳٪	۰/۴۶٪	۰/۵۹٪	۳/۳۸٪	۰/۱۱٪	۰/۹۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۱٪	۰/۷۸٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۶۶٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۳۵٪	۷/۶۹٪	۰/۰۲٪	۶/۶۳٪	۱/۳۰٪	۰/۰۵٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۶۱٪	۰/۱۵٪	۰/۰۱٪	۰/۶۲٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۷۲٪	۲/۵۵٪	۰/۰۰٪	۱/۰۹٪	۹/۳۷٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۱۵٪	۰/۱۰٪	۰/۰۲٪	۱/۲۲٪	۰/۳۴٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۶/۸۱٪	۲۱/۴۶٪	۴۳/۴۵٪	۱۷/۷۱٪	۲۰/۴۲٪	۴۴/۲۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲/۸۳٪	۲۶/۲۶٪	۴/۷۹٪	۱۴/۴۲٪	۶/۷۵٪	۳/۳۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۲۸٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۲/۴۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۴۷٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های " سپه "، " ملت "، " ملی ایران " و " صادرات ایران "

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "کشاورزی" و "سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "اقتصاد نوین"، "آینده" و "قرض الحسنه رسالت"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "سامان"، "صادرات ایران" و "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "قرض الحسنه رسالت"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - دی ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده					سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۳/۴۵٪	۱۰/۴۷٪	۲۶/۰۸٪	۸۸/۸۶٪	۹/۲۷٪	۱/۸۷٪		
۲	بانک ایران زمین	۹۲/۸۱٪	۷/۱۹٪	۰/۰۰٪	۸۵/۳۰٪	۱۴/۷۰٪	۰/۰۰٪		
۳	بانک آینده	۶۵/۴۹٪	۱۵/۷۱٪	۱۸/۸۰٪	۴۸/۱۹٪	۵۰/۸۱٪	۱/۰۱٪		
۴	بانک پارسیان	۹۲/۴۰٪	۶/۷۴٪	۰/۸۶٪	۸۳/۴۱٪	۱۶/۳۶٪	۰/۲۲٪		
۵	بانک پاسارگاد	۹۶/۱۹٪	۳/۸۱٪	۰/۰۰٪	۷۶/۰۷٪	۲۳/۹۳٪	۰/۰۰٪		
۶	بانک تجارت	۹۸/۲۶٪	۱/۶۱٪	۰/۱۳٪	۸۴/۱۶٪	۱۵/۸۲٪	۰/۰۲٪		
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۸/۱۶٪	۱/۸۴٪	۰/۰۰٪		
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۰۳٪	۰/۹۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۳٪	۰/۵۷٪	۰/۰۰٪		
۹	بانک خاورمیانه	۲۸/۲۲٪	۷۱/۷۸٪	۰/۰۰٪	۱۷/۷۹٪	۸۲/۲۱٪	۰/۰۰٪		
۱۰	بانک دی	۶۸/۹۴٪	۲۹/۶۷٪	۱/۳۹٪	۷۱/۰۱٪	۲۸/۷۸٪	۰/۲۱٪		
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۴۰٪	۲/۱۱٪	۳/۵۰٪	۸۹/۶۸٪	۱۰/۱۳٪	۰/۱۹٪		
۱۲	بانک سامان	۹۰/۷۰٪	۸/۸۰٪	۰/۵۰٪	۶۶/۲۱٪	۳۳/۷۱٪	۰/۰۸٪		
۱۳	بانک سپه	۹۸/۸۴٪	۰/۹۴٪	۰/۲۲٪	۹۸/۸۸٪	۱/۱۰٪	۰/۰۲٪		
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۴۹٪	۰/۵۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۸٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪		
۱۵	بانک سینا	۹۷/۲۲٪	۲/۷۸٪	۰/۰۰٪	۶۶/۶۴٪	۳۳/۳۶٪	۰/۰۰٪		
۱۶	بانک شهر	۹۵/۵۲٪	۴/۴۸٪	۰/۰۰٪	۷۷/۳۰٪	۲۲/۷۰٪	۰/۰۰٪		
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۹/۴۲٪	۰/۵۸٪	۰/۰۰٪	۸۷/۶۹٪	۱۲/۳۱٪	۰/۰۰٪		
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۸۷/۶۶٪	۱۲/۳۴٪	۰/۰۰٪		
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۸۵/۵۴٪	۱/۷۱٪	۱۲/۷۵٪	۹۷/۸۳٪	۱/۱۳٪	۱/۰۵٪		
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۸/۸۵٪	۰/۶۸٪	۰/۴۷٪	۹۹/۳۸٪	۰/۵۶٪	۰/۰۶٪		
۲۱	بانک کارآفرین	۷۰/۸۱٪	۲۹/۱۵٪	۰/۰۳٪	۶۹/۱۷٪	۳۰/۸۳٪	۰/۰۰٪		
۲۲	بانک کشاورزی	۹۲/۳۰٪	۷/۶۹٪	۰/۰۱٪	۹۶/۷۵٪	۳/۲۵٪	۰/۰۰٪		

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده				سهام مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده	
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۳	بانک گردشگری	۹۸/۶۰٪	۱/۳۷٪	۰/۰۳٪	۹۱/۸۶٪	۸/۱۴٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۲/۹۲٪	۱۷/۰۸٪	۰/۰۰٪	۴۰/۳۱٪	۵۹/۶۹٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۴۳٪	۰/۵۲٪	۰/۰۵٪	۹۵/۴۹٪	۴/۵۱٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۵/۲۷٪	۳۴/۷۳٪	۰/۰۰٪	۹۲/۷۲٪	۷/۲۸٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۸۶/۶۴٪	۶/۴۱٪	۶/۹۵٪	۸۳/۱۲٪	۱۶/۴۶٪	۰/۴۲٪
۲۸	بانک ملی ایران	۸۸/۴۸٪	۱۰/۵۰٪	۱/۰۲٪	۹۲/۵۲٪	۷/۴۴٪	۰/۰۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۸٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۲۲٪	۰/۷۸٪	۰/۰۰٪	۹۸/۰۶٪	۱/۹۴٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۴۰۱ در تراکنش های بانک های کشور به "بانک اقتصاد نوین" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک آینده"، "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک ملت" در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های بانک های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در دی ماه ۱۴۰۱ در تراکنش های بانک ها، به بانک "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک های "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک دی" و "بانک کارآفرین" به ترتیب در مکان های بعدی قرار گرفته اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در دی ماه بانک‌های "بانک اقتصاد نوین" و "بانک خاورمیانه" در کل به ترتیب ۱/۷۲ و ۰/۳۶ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۵-۳ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۳	۱۱	۱۶	۲۴۸
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۲	۶	۴۱	۱۴	۲۰۳
۴	بانک پارسیان	۴	۱۶	۵	۲۶	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۰	۲	۵	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si	Si	Si	Si	Si
۶	بانک تجارت	۵	۲۴	۱	۲	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۵	۲۴	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۵	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۷	۲	۲	۵	۲۴
۱۲	بانک سامان	۴	۱۶	۷	۴۵	۱	۱
۱۳	بانک سپه	۱۸	۳۱۹	۳	۹	۱	۲
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۱	۱	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۸	۷۱	۱	۱	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۷	۱	۱	۱۳	۱۶۱
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴	۱۵	۰	۰	۱	۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۵	۲۹	۸	۵۹	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۳	۷	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۷	۲۸۲	۲۱	۴۶۱	۴۳	۱,۸۸۸
۲۸	بانک ملی ایران	۱۳	۱۶۵	۲۶	۶۸۹	۵	۲۳
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۵	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i
	شاخص هرفیندال-هیرشمن	۹۸۵	-	۱,۳۸۹	-	۲,۵۵۰	-

ملاحظه می‌شود که در دی ماه ۱۴۰۱، شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۵۵۰ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۳۸۹ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی ۹۸۵ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در دی ماه ۱۴۰۱ نسبت به آذر ماه در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-آذر و دی ۱۴۰۱

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	اختلاف	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	اختلاف	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	اختلاف
شاخص H-H	۹۸۴	۹۸۵	۱	۱,۳۹۲	۱,۳۸۹	-۴	۲,۶۰۱	۲,۵۵۰	-۵۱

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در کارتخوان فروشگاه‌ها و ابزار پذیرش اینترنتی کاهشی بوده است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در دی ماه ۱۴۰۱، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۴۳،۱۳۵،۰۳۴ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۳۶،۱۴۶،۶۵۹ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۱۲ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۶۵۵،۱۸۹ عدد و سهم ۰/۴۶ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۰ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۱

Credit card ۳۲

Prepaid ۳۳

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۴۰۱

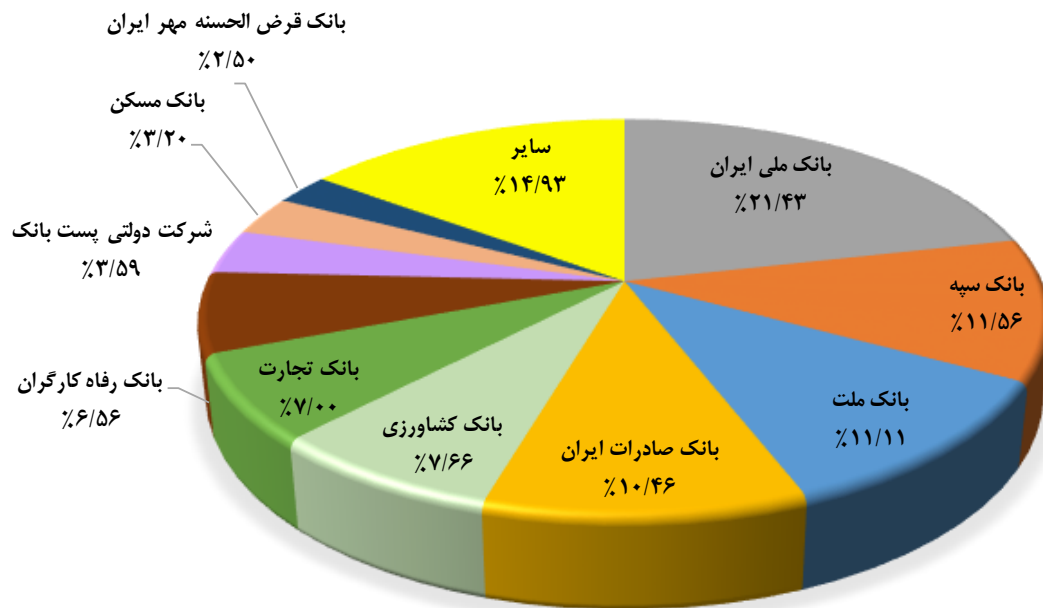
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
آذر ۱۴۰۱	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۸۵۹,۹۱۳	۷۰۳,۶۶۶	۱۳۱,۷۳۶,۲۴۹	۱۳۸,۲۹۹,۸۲۸
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۲۴٪	۰/۵۱٪	۹۵/۲۵٪	-
دی ۱۴۰۱	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶,۳۳۳,۱۸۶	۶۵۵,۱۸۹	۱۳۶,۱۴۶,۶۵۹	۱۴۳,۱۳۵,۰۳۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۴۲٪	۰/۴۶٪	۹۵/۱۲٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		۸/۰۸٪	-۶/۸۹٪	۳/۳۵٪	۳/۵۰٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه ۱۴۰۱ نسبت به آبان ماه، ۳/۵۰ درصد رشد مثبت داشته و نرخ رشد تنها در دسته کارت اعتباری منفی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش

دار

طی دی ماه ۱۴۰۱ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - دی ۱۴۰۱

ملاحظه می‌شود که در دی ماه ۱۴۰۱ بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۳-۲-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای دی ماه ۱۴۰۱ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "تجارت"، "شرکت دولتی پست بانک" و "صادرات ایران"؛ و بیشترین کارت

برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "پارسیان" و "سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۹٪	۰/۸۲٪	۱/۳۳٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۱۰٪	۰/۴۳٪	۰/۷۱٪
۳	بانک آینده	۰/۵۹٪	۱/۴۷٪	۱/۸۴٪
۴	بانک پارسیان	۰/۳۹٪	۱/۴۲٪	۱۱/۱۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۱٪	۱/۹۲٪	۳/۱۵٪
۶	بانک تجارت	۴/۳۶٪	۷/۰۳٪	۶/۵۵٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۵۶٪	۰/۹۸٪	۰/۸۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۸٪	۰/۰۶٪	۰/۰۷٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۶٪	۰/۴۷٪	۰/۳۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۷۰٪	۴/۲۷٪
۱۲	بانک سامان	۱/۰۴٪	۱/۶۷٪	۲/۹۶٪
۱۳	بانک سپه	۰/۸۸٪	۱۱/۷۱٪	۹/۳۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۱۹٪	۰/۳۲٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۶۷٪	۱/۵۵٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۵٪	۱/۴۵٪	۷/۶۳٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۲/۰۱٪	۱۰/۶۷٪	۶/۹۲٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۸٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۵۰٪	۱/۵۱٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۲/۴۹٪	۳/۱۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۰/۳۶٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۷/۸۶٪	۳/۹۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۱۴٪	۰/۲۶٪	۰/۳۸٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۹٪	۱/۶۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۷	بانک ملت	۰/۹۶٪	۱۱/۰۹٪	۱۲/۴۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۸۴/۲۵٪	۲۱/۴۳٪	۱۴/۸۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۳۵٪	۳/۶۹٪	۱/۵۶٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۳۲٪	۰/۴۱٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۲٪	۰/۲۷٪	۰/۶۱٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۱/۴۳ درصد، ۸۴/۲۵ درصد و ۱۴/۸۹ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای دی ماه ۱۴۰۱ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - دی ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۰٪	۹۲/۸۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۱۱٪	۹۲/۷۴٪
۳	بانک آینده	۰/۱۸٪	۹۴/۳۳٪
۴	بانک پارسیان	۰/۱۰٪	۷۳/۲۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۰٪	۹۲/۹۱٪
۶	بانک تجارت	۰/۲۹٪	۹۵/۵۷٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۲۶٪	۹۶/۰۶٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۳/۱۳٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۶۳٪	۹۴/۶۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۵٪	۹۶/۴۱٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۱۲٪
۱۲	بانک سامان	۰/۲۸٪	۹۲/۱۶٪
۱۳	بانک سپه	۰/۰۳٪	۹۶/۴۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۲/۷۴٪
۱۵	بانک سینا	۰/۴۱٪	۸۹/۸۵٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۱٪	۸۰/۳۳٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۰۹٪	۹۶/۹۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۱/۶۴٪	۸۴/۴۶٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۵/۵۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۴/۴۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۲٪	۸۴/۸۱٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۶۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۴٪	۹۳/۳۴٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۶/۸۹٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۷/۶۹٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت تراکنش‌های بانک	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۰/۲۳٪	۶۱/۳۱٪	۲۸/۴۶٪
۲۷	بانک ملت	۰/۰۴٪	۹۴/۹۹٪	۴/۹۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۸۰٪	۹۵/۱۳٪	۳/۰۷٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۴۳٪	۹۷/۶۵٪	۱/۹۲٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۹۴/۴۲٪	۵/۵۸٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۳٪	۹۰/۵۴٪	۹/۴۲٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - دی ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۰	۰	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۰	۱	۲	۲	۳
۴	بانک پارسیان	۰	۰	۱	۲	۱۱	۱۲۴
۵	بانک پاسارگاد	۰	۰	۲	۴	۳	۱۰
۶	بانک تجارت	۴	۱۹	۷	۴۹	۷	۴۳
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۰	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۵	۴	۱۸
۱۲	بانک سامان	۱	۱	۲	۳	۳	۹
۱۳	بانک سپه	۱	۱	۱۲	۱۳۷	۹	۸۷
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۱	۰	۲	۲
۱۶	بانک شهر	۰	۰	۱	۲	۸	۵۸
۱۷	بانک صادرات ایران	۲	۴	۱۱	۱۱۴	۷	۴۸
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۲	۲	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۲	۶	۳	۱۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۰	۰	۸	۶۲	۴	۱۶
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۱	۲	۳
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱	۱	۱۱	۱۲۳	۱۲	۱۵۶
۲۸	بانک ملی ایران	۸۴	۷,۰۹۹	۲۱	۴۵۹	۱۵	۲۲۲
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۱۱	۴	۱۴	۲	۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۱
	شاخص هرفیندال- هیرشمن	-	۷,۱۳۷	-	۱,۰۳۸	-	۸۱۷

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگان در دسته کارت‌های "هدیه و بن کارت" کاهشی بوده است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال- هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه ۱۴۰۱ نسبت به آذر ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- آذر و دی ۱۴۰۱

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	اختلاف	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	اختلاف	آذر ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	اختلاف
شاخص H-H	۶,۷۸۶	۷,۱۳۷	۳۵۱	۱,۰۳۴	۱,۰۳۸	۴	۸۳۰	۸۱۷	-۱۳

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در دی ماه در حوزه کارت‌های اعتباری و برداشت افزایشی بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

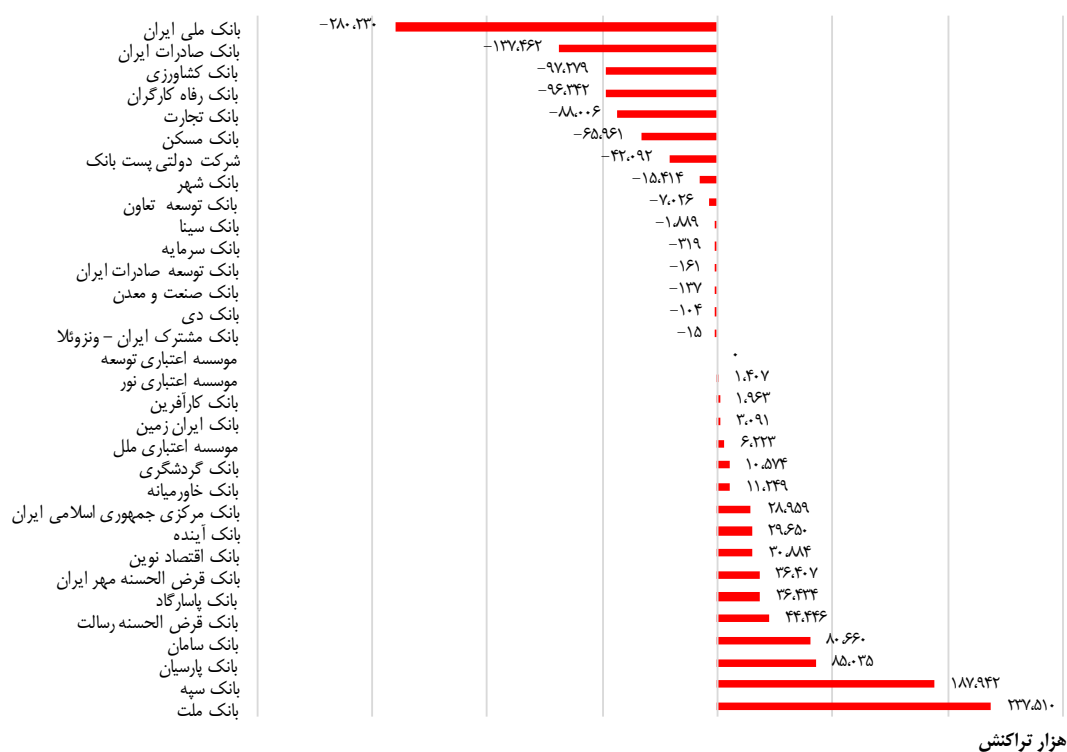
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - دی ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۷٪	۱/۷۲٪	۱/۰۹٪	۱/۲۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۰٪	۰/۴۸٪	۰/۵۳٪	۰/۵۴٪
۳	بانک آینده	۱/۳۵٪	۲/۱۶٪	۲/۱۰٪	۲/۴۲٪
۴	بانک پارسیان	۱/۶۷٪	۴/۰۰٪	۲/۲۱٪	۲/۷۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۰۹٪	۳/۰۹٪	۲/۵۴٪	۳/۴۲٪
۶	بانک تجارت	۶/۹۹٪	۴/۵۸٪	۶/۵۰٪	۶/۸۵٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۱٪	۰/۷۲٪	۰/۸۷٪	۰/۸۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۰/۳۶٪	۰/۰۶٪	۰/۹۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۱٪	۰/۴۰٪	۰/۴۶٪	۰/۴۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۵۹٪	۳/۹۵٪	۵/۱۰٪	۴/۲۴٪
۱۲	بانک سامان	۱/۸۴٪	۴/۰۵٪	۲/۱۵٪	۴/۴۶٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۴۶٪	۱۶/۶۰٪	۱۰/۳۸٪	۸/۴۹٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۷٪	۰/۲۲٪	۰/۲۲٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۵۸٪	۰/۷۳٪	۱/۰۷٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل
۱۶	بانک شهر	۱/۵۳٪	۱/۱۱٪	۱/۹۱٪	۱/۵۵٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۵۳٪	۷/۷۷٪	۱۱/۲۸٪	۱۱/۳۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۱٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۶۲٪	۲/۸۳٪	۲/۲۸٪	۱/۸۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۵۷٪	۳/۵۶٪	۳/۴۳٪	۲/۹۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۳۱٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۹۸٪	۵/۳۳٪	۷/۱۳٪	۵/۸۳٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۵۷٪	۰/۴۶٪	۰/۵۸٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۸۰٪	۰/۰۱٪	۲/۳۰٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۶٪	۱/۰۶٪	۲/۴۶٪	۱/۰۹٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۳۳٪	۱۷/۸۱٪	۱۴/۴۳٪	۱۸/۱۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۰/۹۸٪	۱۳/۳۱٪	۱۸/۲۴٪	۱۳/۲۸٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۲۵٪	۲/۰۹٪	۲/۶۷٪	۲/۰۶٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۹٪	۰/۴۶٪	۰/۳۳٪	۰/۴۱٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۳٪	۰/۲۷٪	۰/۲۶٪	۰/۲۲٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در دی ماه ۱۴۰۱ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" تعلق داشته است.

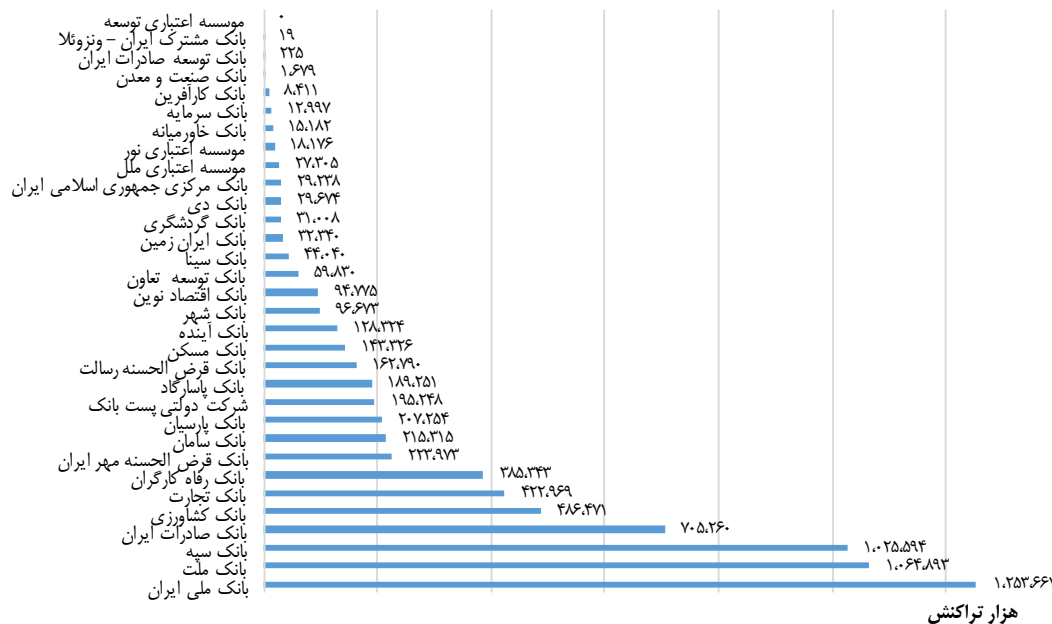
در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۴۰۱

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سپه" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۵-۴ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

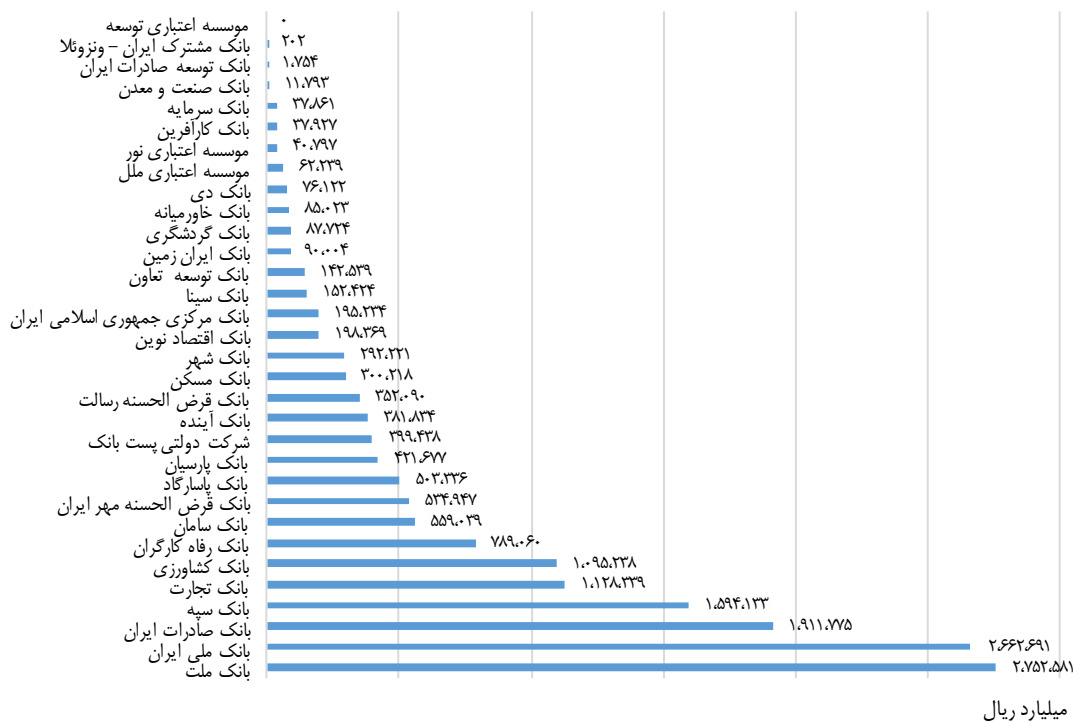
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - دی ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و بانک‌های "موسسه اعتباری توسعه"، "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی

^{۳۴} Turnover

پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

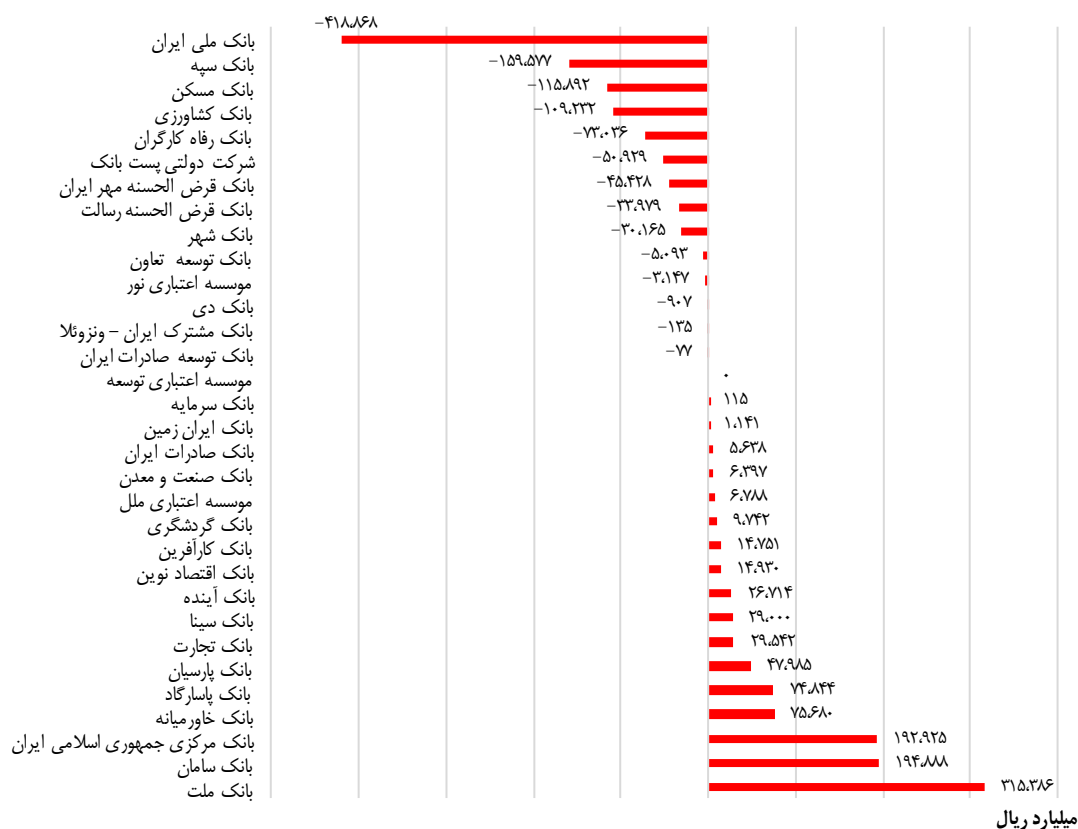

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - دی ۱۴۰۱

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی دی ۱۴۰۱ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و موسسه "اعتباری توسعه" و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۴۰۱

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان" و "مرکزی جمهوری اسلامی ایران" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان" و "بانک مرکزی" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالشهای بانکها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنشها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانکها در جهت تنظیم سیاستهای ارتباطی با مشتریان و شرکت های PSP، لازم است تا این بانکها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده محاسبه می شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنشهای خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنشهای قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنشهای مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می گردد.

به منظور دقیق تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنشهای خرید و تراکنشهای پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم پوشی شده است.

۴-۵-۱- کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنشهای خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می باشد. در این بخش به منظور دقیق تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنشهای خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می گردد، به طور متوسط در دی ماه ۱۴۰۱، بانکهای پذیرنده میزان ۷۹ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده اند. در میان

بانک‌های پذیرنده، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" با مبلغ ۷ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و "بانک سپه" با مبلغ ۱۲۶ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - دی ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک سپه	۱۲۶
۲	بانک پارسیان	۱۱۰
۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۰۶
۴	موسسه اعتباری نور	۱۰۴
۵	موسسه اعتباری ملل	۹۹
۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹
۷	بانک گردشگری	۸۷
۸	بانک مسکن	۸۵
۹	شرکت دولتی پست بانک	۸۴
۱۰	بانک سامان	۸۱
۱۱	بانک ملی ایران	۸۰
۱۲	بانک رفاه کارگران	۷۹
۱۳	بانک ایران زمین	۷۹
۱۴	بانک کشاورزی	۷۸
۱۵	بانک اقتصاد نوین	۷۶
۱۶	بانک توسعه تعاون	۷۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱۷	بانک ملت	۷۵
۱۸	بانک پاسارگاد	۶۹
۱۹	بانک سرمایه	۶۹
۲۰	بانک شهر	۶۸
۲۱	بانک دی	۶۵
۲۲	بانک آینده	۶۰
۲۳	بانک صادرات ایران	۶۰
۲۴	بانک تجارت	۵۷
۲۵	بانک سینا	۴۷
۲۶	بانک کارآفرین	۴۴
۲۷	بانک خاورمیانه	۳۹
۲۸	بانک صنعت و معدن	۲۰
۲۹	بانک توسعه صادرات ایران	۸
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷
کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید		۷۹

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۱۷/۲۵ برابر است. یعنی "بانک سپه" به نسبت هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۱۷/۲۵ برابر "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کارمزد پرداخت کرده است. اختلاف متوسط کارمزد نشان می‌دهد که بانک‌هایی مثل "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای دی ماه ۱۴۰۱ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۲ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - دی ۱۴۰۱

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	شرکت دولتی پست بانک	۴۰۹
۲	بانک کشاورزی	۳۰۵
۳	بانک توسعه تعاون	۲۷۵
۴	بانک رفاه کارگران	۲۶۲
۵	موسسه اعتباری ملل	۲۴۸
۶	بانک ملی ایران	۲۳۹
۷	بانک سینا	۲۳۱
۸	بانک صادرات ایران	۲۲۹
۹	بانک سپه	۲۲۵
۱۰	موسسه اعتباری نور	۲۲۵
۱۱	بانک تجارت	۲۰۰
۱۲	بانک آینده	۱۹۷
۱۳	بانک ملت	۱۸۷
۱۴	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۷۳

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱۵	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۶۲
۱۶	بانک اقتصاد نوین	۱۵۴
۱۷	بانک سرمایه	۱۴۲
۱۸	بانک پارسیان	۱۳۷
۱۹	بانک دی	۱۳۴
۲۰	بانک سامان	۱۲۲
۲۱	بانک پاسارگاد	۱۱۷
۲۲	بانک گردشگری	۱۱۱
۲۳	بانک ایران زمین	۱۰۳
۲۴	بانک خاورمیانه	۱۰۱
۲۵	بانک صنعت و معدن	۹۹
۲۶	بانک توسعه صادرات ایران	۹۲
۲۷	بانک مسکن	۸۷
۲۸	بانک کارآفرین	۷۹
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷۶
۳۰	بانک شهر	۶۳
کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ		۲۰۰

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۰۰ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در دی ماه ۱۴۰۱، "بانک شهر" با ۶۳ ریال و پس از آن "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "بانک کارآفرین" به ترتیب با ۷۶ و ۷۹ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۴۰۹ ریال و پس از آن به ترتیب "بانک

کشاورزی" با مبلغ ۳۰۵ ریال و "بانک توسعه تعاون" با مبلغ ۲۷۵ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی دی ۱۴۰۱ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارت به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به مهر ۱۴۰۱ می باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۴۰۱ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های دی ۱۴۰۱ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۳,۶۵۶ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۸,۴۴۹ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۹۸- و ۱/۳۸ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در دی ۱۴۰۱ با رشد ۱/۴۹ درصدی به نزدیک به ۱۰,۳۲۸ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۹۱/۳۸ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۷/۴۱ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱/۲۱ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های دی ۱۴۰۱ با ۹۱/۸۳ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۸/۹۴ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۵۴، هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۳۴ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۵۶ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۴ و ۶/۳۶ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۱۴ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۶۷۱ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۵۲۷ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۵۹/۱۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول دی ۱۴۰۱ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۵۴/۳۰ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دی ۱۴۰۱ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۷۵/۴۳ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی دی ۱۴۰۱ در قیاس با آذر، رشد ۱/۴۷ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۱۵/۷۹- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی دی ۱۴۰۱ نسبت به آذر ماه به سبب افزایش ۴/۷۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۳/۲۵ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰,۰۰۰ ریال تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال می‌باشد.

۸/۷۷ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۲۹۴,۴۲۱,۱۱۸ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰,۰۰۰ ریال، ۳۰/۳۳ درصد تراکنش‌ها معادل ۱,۰۱۸,۳۱۷,۹۶۲ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال و ۵۶/۳۵ درصد معادل ۱,۸۹۱,۷۱۵,۱۵۰ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰,۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۱۹/۴۰- درصدی، ۴/۷۲- درصدی، ۲/۰۲- درصدی، ۲۲/۱۹- درصدی و ۵۳/۵۷- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده دی ۱۴۰۱ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه آذر دارای رشد ۰/۰۷ درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در دی ۱۴۰۱، ۹۹/۲۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در آذر ماه رشد ۰/۱۸ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۳۳ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در دی ماه در مولفه‌ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم تعدادی و مبلغی با گزارش آذر ماه سال ۱۴۰۱ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم مبلغی جایجایی بین دو شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در هر سه ابزار پذیرش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه دی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه همچنان شرکت "پرداخت نوین آرین" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در دی ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در بازار کارتخوان فروشگاه‌های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "به پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار دست یافته است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز به گونه‌ای عمل نموده که بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته‌اند. تمامی این شرکت‌ها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپدازان آروند امید" مشاهده می‌شود. به طور کلی در دی ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۳/۹۶ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در دی ماه ۱۴۰۱ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. در بررسی بازار مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک همه‌ی ابزارهای پذیرش همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های بانک "سپه"، در بازار ابزار پذیرش موبایلی بانک "ملت" و در ابزار پذیرش اینترنتی بانک "ملی ایران" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در این ماه نسبت به ماه گذشته در حوزه ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی منفی نبوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه نسبت به آذر ماه رشد مثبت ۳/۵۰ درصدی داشته و نرخ رشد تنها در دسته کارت اعتباری منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه ۱۴۰۱، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن

بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه تنها در دسته کارت هدیه و بن کارت رشد منفی داشته است. در دی ماه "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی"، "کارت برداشت" در طبقه "ملایم" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "بالا" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده در دی ماه ۱۴۰۱ به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "سپه" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "موسسه اعتباری توسعه"، "مشترک ایران - ونزوئلا" و "توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و موسسه "اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران-ونزوئلا" و "توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "مرکزی" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "سپه" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در دی ماه ۱۴۰۱، بانک‌های پذیرنده میزان ۷۹ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، "بانک مشترک ایران-ونزوئلا" با مبلغ ۷ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "سپه" با مبلغ ۱۲۶ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۰۰ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در دی ماه ۱۴۰۱، بانک "شهر" با ۶۳ ریال و پس از آن بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا" و بانک "کارآفرین" با به ترتیب ۶۷ ریال و ۷۹ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال

تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۴۰۹ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "کشاورزی" با مبلغ ۳۰۵ ریال و بانک "توسعه تعاون" با مبلغ ۲۷۵ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱} Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

کارتخوان فروشگاهی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۳}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۷}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه‌های^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرای شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل

تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرای شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوییچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}}{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت}} \times \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}$$

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به‌اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تباری بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته‌بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین‌ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/51	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/99	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/79	▼
Shaparak network error	% 0/15	▼
Issuer error	% 12/93	▲
Cardholder Error	% 85/72	▼
Business error	% 0/41	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/93	▲
Shaparak sensed availability	% 99/99	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/017	▲
percent change of reconciliation account transactions	% -44/02	▼

4

Electronic card payment network market indices in Dec 2021

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Pardakht Electronic Saman	1/678	▼
The lowest effectiveness	Sayan Card	0/242	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 1/699	▲
The lowest ratio	TPardakht Electronic Sadad	% 0/021	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Sayan card	% 53/78	▼
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 4/23	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 19/42 Beh Pardakht Mellat	▲	% 19/47 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions	% 20/83 Pardakht Electronic Saman	▲	% 20/37 Bank Mellat	▼
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 43/27 Pardakht Electronic Saman	▼	% 21/73 Ayandeh Bank	▼
Mobile Payment Gateway	% 40/45 Pardakht Electronic Saman	▼	% 42/88 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 18/73 Behpardakht Mellat	▼	% 19/68 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions in each terminals				
Internet Payment Gateway	% 34/57 Asan Pardakht Persian	▲	% 21/30 Bank Melli Iran	▼
Mobile Payment Gateway	% 35/53 Beh Pardakht Mellat	▲	% 39/31 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 20/80 Pardakht Electronic Saman	▲	% 19/77 Bank Mellat	▼
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,149	▼	1,243	▼
Mobile Payment Gateway	2,923	▲	2,577	▼
EFTPOS	1,455	▲	944	▲
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 17/20	▼	
Credit card	Bank Melli Iran	% 60/34	▼	
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/77	▲	

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 15/91	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/79	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 114/78	▶

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	3,265,857,176	▼
Value of transactions	6,679,154,996 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	% 0/03	▼
Monthly real growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	% -3/95	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 59/38	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 17/94	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 6/01	▼
Mobile Payment Gateway	% 3/27	▼
EFTPOS	% 90/71	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/69	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/31	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 88/23	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 7/38	▼
Balance Inquiry	% 4/39	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	2,095/83	▲
EFTPOS	1,591/46	▲
Mobile Payment Gateway	241/46	▲
Internet Payment Gateway	262/91	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	0/04	▼
EFTPOS	47/92	▲
Mobile Payment Gateway	1/73	▼
Internet Payment Gateway	3/18	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,921,555 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	18,542 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/193 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	67/29 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	678/34	▼
---	--------	---

شرکت مبادلات الکترونیکی پرداخت کارت «شاپراک»

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

